

SUOMEN PAPIILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

PAPIILLON & PHALÉNE
Jalostuksen tavoiteohjelma
2024-2028
(Päivitys)

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa: 25.3.2023

Hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa: 24.4.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO	2
2. ROTUJEN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4. RODUN NYKYTILANNE	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	10
4.1.2 Jalostuspohja	16
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	29
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	29
4.2 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET	30
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta, käyttäytymisestä ja rodun käyttötarkoituksesta	30
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	30
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	30
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	31
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	34
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	35
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	37
4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN	37
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	37
4.3.2 Rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	38
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	50
4.3.4 Lisääntyminen	53
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	53
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	54
4.4. ULKOMUOTO	55
4.4.1 Rotumääritelmä	55
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	58
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	60
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	60
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	61
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	61
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	65
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	68
6.1 Jalostuksen tavoitteet	68
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	69
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	70
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	70
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	71
7. LÄHTEET	72
8. LIITTEET	72

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

1.YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Rodut kuuluvat FCI:n roturyhmään 9 (seura- ja kääpiökoirat). Ne ovat rohkeita, älykkäitä ja soveltuvat erilaisiin harrastuksiin. Yleisvaikutelmaltaan rodut ovat elegantteja ja iloisia kääpiökoiria. Rotujen ulkonäkö ei ole liioiteltu. Koiran ääriviivat erottuvat pitkän karvapeitteen alta.

Papillon ja phalène ovat FCI- maissa kaksi eri rotua, vaikka niillä onkin yhteinen rotumääritelmä. Yhteisen rotumääritelmän vuoksi ne ovat käytännössä kaksi eri rotumuunnosta. Rodun kehittymisestä on useita teorioita, mutta eniten tietoa löytyy Ranskan hovin ajoilta. Ensimmäinen rotumääritelmä kirjoitettiin vuonna 1954 ja nykyinen rotumääritelmä on vuodelta 1990.

Rodun nykytilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Geenipohja laajentuu, koska pentueisiin voi syntyä toisen rotumuunnoksen pentuja. Näyttelyissä rotua voidaan vaihtaa. Suomessa papilloneja ja phalèneita voidaan anotella poikkeusluvalla risteyttää vapaasti. Rotujärjestö seuraa syntyviä risteytyspentueita.

Jalostustavoitteena on yksittäisen uroksen jälkeläismäärän pysyminen alle 3 %:ssa sukupolven rekisteröinnistä sekä eri urosten jalostuskäytön lisääminen ja sukusiitosprosentin pysyminen alhaisena. Jalostuksen painopisteet ovat terveystietojen hyödyntäminen jalostusvalinnoissa sekä hallitussa tuontikoirien käytössä.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet

Papillonit ja phalènet ovat toimeliaita seura- ja harrastuskoiria. Ne ovat aktiivisia, oppivaisia ja siten suosittuja erilaisissa harrastuksissa. Niiden tulee olla luonteeltaan tasapainoisia, itsevarmoja ja eloisia. Niissä ei saa esiintyä arkuutta eikä vihaisuutta. Tavoitteena on yhteiskuntakelpoinen seurakoira.

Terveys ja lisääntyminen

Uhkaavien sairauksien esiintyvyys ja niiden leviäminen pyritään estämään lisäämällä virallisesti terveystutkittujen koirien osuutta niin jalostukseen käytettävien kuin kotikoirienkin osalta. Narttua, joka on keisarinleikattu polte heikkouden vuoksi, ei suositella uudestaan jalostukseen. Rodut kuuluvat PEVISA-ohjelmaan, joka velvoittaa jalostuskäytössä olevat koirat polvien ja silmien terveystarkastuksiin.

Ulkomuoto

Tavoitteena on ulkomuodoltaan rotumääritelmän mukainen papillon tai phalène. Papillon ja phalène eroavat toisistaan vain korvien asennon perusteella. Rotumääritelmä löytyy kohdasta 4.4.1 ja sen tulkinta on liitteenä (liite 1).

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÉNEYHDISTYS

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostuskoirien suositukset on kirjattu rotuyhdistyksen jalostusohjeistukseen (liite 2.) jota täsmennetään ja tarkistetaan vuosikokouksissa tarvittaessa.

Papillonit ja Phalénet kuuluvat Kennelliiton PEVISA eli perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan. PEVISA-ohjelman tarkoituksena on kannustaa käyttämään jalostukseen terveempiä yksilöitä. Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on 18.8.2020 hyväksynyt Papilloneille ja Phaléneille seuraavan PEVISA-ohjelman vuosiksi 2021-2023:

Pentujen vanhemmista tulee olla astutushetkellä voimassa oleva polvitarkastuslausunto ja silmätarkastuslausunto. Silmätarkastus voidaan tehdä aikaisintaan 12 kk iässä ja lausunto on voimassa 24 kk.

Roduissa esiintyviä sairauksia pyritään ehkäisemään kannustamalla kasvattajia hyödyntämään luotettavien tahojen geenitestejä. Kasvattajia kannustetaan sulkemaan pois jalostuksesta sellaiset koirat, joilla itsellään tai joiden sukulinjoissa on havaittu ihosairauksia tai muita terveysongelmia tai epätyypillisiä luonteenpiirteitä.

Keskeiset jalostuksessa huomioitavat asiat:

- » Jalostukseen käytettävän koiran polvien tulisi olla terveet eli 0+0 Putnamin asteikolla. Hyväksyttäviä polvitutkimustuloksia ovat 0/0, 0/1 ja 1/0 kuitenkin siten, että yhdistelmän polvitutkimustulos yhteenlaskettuna on korkeintaan 1.
- » Jalostukseen käytetyllä koiralla tulee olla korkeintaan kaksi vuotta vanha aikaisintaan 12 kk iässä tehty virallinen silmätarkastus ja Kennelliiton ikäsuosituksen mukainen polvitarkastus.
- » Suositellaan PAP_Pra1 geenitestausta. Kantaja tulisi aina yhdistää normaali- tuloksen saaneella koiralla.
- » Koiran tulee olla hyväluonteinen. Arkoja ja aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.
- » Koiran tulisi olla lisääntymiskyvyltään normaali.
- » Nartun saa astuttaa aikaisintaan 18 kk iässä.

2. Rotujen tausta

Rodun historia

Papillonien historia on samalla myös phalèneiden historiaa. Rotumuunnoksista phalèneista on olemassa aikaisempia tietoja kuin papilloneista. Épagneul nain continental papillon (mannermainen kääpiöspanieli papillon) on papillonin virallinen nimitys ja épagneul nain continental phalène vastaavasti phalènen virallinen nimitys. Mannermaisiksi niitä kutsutaan siksi, että ne erotettaisiin englantilaisista kääpiöspanieliroduista kingcharles ja cavalier kingcharles, joilla on molemmilla sama tausta rotukehityksessään.

Papillon ja phalène on virallisesti määritelty ranskalais-belgialaisiksi roduiksi, mutta niiden oletetaan alun perin olevan lähtöisin Italiasta. Ruotsalainen papillon- ja phalène-asiantuntija, edesmennyt Suzanne Tamm kertoi phalèneiden olevan muinaisten kääpiöspanieleiden ja 1700-luvulla sukupuuttoon kuolleiden cayenne-koirien jälkeläisiä.

Ensimmäiset tiedot phalènesta, joka on rotujen yhteinen kantamuoto, ovat peräisin 1400-luvulta Flanderin alueelta Ranskasta. Phalèneiden historiaa on kartoitettu käyttäen apuna vanhoja maalauksia, joissa phalèneita esiintyykin usein vanhojen mestareiden tallentamana. Tiziano Vecellio (1490–1579) maalasi kaiketi eniten tauluja, joissa kyseinen rotu esiintyy. Samoin myös Paolo Veronalainen (1528–1588) lisäsi rodun tunnettavuutta maalauksillaan. Phalèneita on kuvattu kuuluisien taiteilijoiden Murillon, Velasquezin, Goyan, Van Dyckin ja Rubensin tauluissa. Viimeksi mainitulla kerrotaan jopa olleen oma phalène.

Rodun kuuluisimmat vaiheet alkavat 1500-luvun alussa Ranskan kuningas Frans I toi phalèneita omaan hoviinsa sotaretkeltään Italiasta. Pian phalènesta kehkeytyi Ranskan hovien suosituin sylikoira. Phalènet olivat erittäin arvostettuja lahjoja, ja pääasiassa juuri hovit huolehtivat rodun kasvattamisesta, koska ne olivat ainoita, joilla oli varaa kasvattaa seurakoiria pelkästään seuran vuoksi.

Ranskan hovissa, Ludwig XIV:n perheestä maalatussa taulussa, esiintyy jo selvästi tunnistettavissa oleva phalène tyyppinen koira. Aurinkokuningas oli niin syvästi ihastunut rotuun, että hänen koirillaan oli oma erityinen kamaripalvelija. Myös Aurinkokuninkaan kaikilla tyttärillä oli oma phalène. Aurinkokuninkaan jälkeen valtaistuimelle nousseen Ludwig XV:n rakastajattarella, Madame Pompadourilla oli kaksi phalènea: Inez ja Mimi, joiden katsotaan edustaneen rodun kantamuotoa. Marie Antoinette oli myös phalèneiden omistaja. Legendan mukaan hän otti koiran mukaan giljotiinille ojentaen sen teloittajalle vain vähän ennen kuin Marie Antoinetten kohtalo tuli sinetöidyksi.

Espanjaan, Englantiin, Flanderiin ja Saksaan phalènet kotiutuivat hovien välisinä lahjoina tai naimakauppojen yhteydessä. Espanjan kruununprinsessa Isabella olikin yksi rodun tunnetuimmista kasvattajista. Saksan ruhtinashovit tuottivat phalèneita Italiasta jo 1500-luvun puolivälissä. On todettava, ettei saksalainen, vanhaa veronalaista spanielityyppiä muistuttava rotutyyppi ollut aivan yhtä hienostunut ja elegantti kuin samaan aikaan Ranskassa ja flaamilaisissa maissa esiintyneet tyypit.

Phalèneita tuotiin runsaasti Saksan kautta myös Puolan hoviin, josta ne prinsessa Katarina Jagellonica mukana saapuivat Ruotsiin. Mielenkiintoinen seikka ainakin suomalaisnäkökulmasta on se, että Katarina Jagellonica tuli Juhana III:n vaimoksi, kun Juhana III oli vielä prinssi ja Suomen herttua ja jolloin pariskunta asui Turun linnassa. Heidän poikansa Sigismund Wasa on ikuistettu 2-vuotismaalauksessa phalène vierellään.

Ruotsalainen luonnontutkija Carl von Linné oli kiinnittänyt huomiota erikoisen näköiseen pieneen koiraan. Hän kirjoitti Tukholmassa vuonna 1747 ilmestyneessä kirjoituksessaan

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Länsi-Göötanmaan Matka: ”Espanjalainen koira näytti tältä: Hän oli pieni ja kevytrunkoinen, mutta korvat erottivat hänet tarkoin muista; sillä ne olivat riippuvat ja niissä oli pitkä kiharainen villa, ja niin suuret, että molemmat olisivat voineet peittää koko pään”. Lisäksi Linné kuvaili: ”Polvikoiria on erittäin pieni, tuskin oravaa suurempi. Rouvasväki rakastaa sitä niin suuresti, että sitä ei vain kanneta kainalossa mukana joka paikkaan, vaan se saa nukkua heidän sängyssään, kun he nukkuvat ja heidän polvellaan, kun he istuvat”.

Vuosisadan vaihteen aikoihin esiintyy ensimmäinen ruotsalainen papillon kuninkaallisessa perhemaalauksessa kuningatar Sofian perheestä. Tämän yksilön on todettu olleen nykyaikaisen papillonin tyyppi, hyväturkkinen ja luultavasti valkomusta. Mutaatio on todennäköisin syy, miksi luppakorvaisista phalèneista alkoi yhtäkkiä syntyä pystykorvaisia yksilöitä, eli nykyisiä papilloneja. Yhtenä mahdollisuutena pidetään phalèneiden ja pienpystykorvien risteytymistä. Tosin jo 1600–1700-lukujen maalauksissa oli silloin tällöin esiintynyt myös pystykorvaisia kääpiöspanieleita. 1800-luvun lopun Belgiassa pystykorvaista muunnosta alkoi esiintyä yhä enemmän. Ensimmäiset rotukuvaukset ovat kirjoittaneet vuonna v. 1896 herra van der Snickt ja v. 1897 kreivi Henry de Byland. V. 1898 rodusta todettiin olevan kaksi erilaista muunnosta, papillon ja pieni oravakoira. Mielenkiintoista onkin, että v. 1900 papillon-nimitys varattiin luppakorvaiselle ja pieni oravakoira puolestaan pystykorvaiselle tyypille. Tämä johtui siitä, että juoksevan phalènen korvat muistuttavat lentävän perhosen siipiä. V. 1902 van der Snickt kuitenkin otti papillon-nimityksen käyttöön pystykorvaiselle tyypille.

Papillon -muunnoksen esivanhemmiksi on kirjallisuudessa nimetty v. 1914 syntynyt pystykorvainen Gamin ja v. 1919 syntynyt mannermainen kääpiöspanieli Lily. Niiden jälkeläisistä useimmat olivat pystykorvaisia. Belgian kennelklubin näyttelyssä v. 1922 esitetyt kolme pientä papillonia herättivät yleisössä sensaatiomaista huomiota. Ranskan kennelklubi on rekisteröinyt ensimmäisen papillonin vuonna 1919. Se oli belgialaissyntyinen Champion Bellotte.

Vuonna 1934 kokoontui lukuisia rodun kasvattajia Ranskasta ja Belgiasta Lilleén kongressiin, jossa laadittiin yksityiskohtainen rotumääritelmä. Kongressi päätti hyväksyä pystykorvaisesta muunnoksesta käytettäväksi nimitystä papillon ja riippuvakorvaisesta alkukantaisemmasta muunnoksesta edelleen nimeä mannermainen kääpiöspanieli. Vasta vuonna 1955 nimi phalène vakiintui yleiseen käyttöön. Samana vuonna se hyväksyttiin FCI:ssä riippuvakorvaisen muunnoksen nimeksi. Rotumääritelmiä on sen jälkeen uusittu ja tarkennettu.

Entisajan tunnetut taiteilijat ja valtiomiehet ja -naiset kiinnittivät tähän pieneen kääpiöspanieliin niin suurta huomiota, että siitä on jäänyt konkreettisia todisteita jälkipolville. Rodun tiedetään siis varmuudella olevan 300–400 vuoden ikäinen, mikä ei olekaan koiramaailmassa aivan vähän. Voimme siis kuvitella papillonilla ja phalènella olevan pisara 1500–1700 –lukujen Ranskan, Italian ja Saksan hovien älykkyyttä ja siroutta, Puolan hovin Sigismundin aikaista oveluutta ja Tanskan sekä Ruotsin hovien kautta saatua pohjoismaista sisukkuutta ja voimakastahtoisuutta. Lähde: kirja Papillon och Phalène, kirjoittaja: Suzanne Tamm

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Rotujen yhteinen kantamuoto on phalène, josta on saatu tietoa jo 1400-luvulta. Phalèneista syntyi myös pystykorvaisia yksilöitä, joita alettiin kutsua papilloneiksi. 1800-luvulla pystykorvaisia muunnoksia esiintyi enemmän ja v. 1896 kirjoitettiin ensimmäiset rotukuvaukset. V. 1898 Rodusta todettiin olevan kaksi eri muunnosta. Riippuvakorvaisesta muunnoksesta käytettiin nimitystä papillon ja pystykorvaisesta pieni oravakoira. V. 1934 pystykorvaiselle muunnokselle otettiin käyttöön nimitys papillon ja riippuvakorvaiselle mannermainen kääpiöspanieli. Vasta v. 1955 vakiintui yleiseen käyttöön nimitys phalène.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Sukulaisroduista ei ole varmaa tietoa.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Suomeen papillonit tulivat vuonna 1961. Puutarhuri Antti Seppälä, Capella-kennel, toi v. 1960 Ruotsista uroksen Moustique SKKR- 20679/60, jonka isovanhemmat olivat Belgiassa kasvatettuja ja sieltä Ruotsiin tuotuja. Seuraavana vuonna Seppälä toi Norjasta nartun Tit NKK- 7662/61. Tit oli suvultaan täysin brittiläinen. Sen isä ja emän isä oli kansainvälinen muotovalio Ringlands Fircrest Figaro, runsasturkkinen ja erittäin komea hapsuinen punavalkea uros. Suomen muotovalio Tit sai neljä pentuetta. Pennuista valion arvon saavuttivat ainakin Capella Anu, Capella Rita, Capella Jekku ja Capella Tom.

Loukkumäki ja Hokkanen toivat v. 1964 Englannista rouva D. C. Harrikselta neljä papillonia sekä seuraavina vuosina vielä muutamia lisää. V. 1976 Siv Lundgren kävi rouva Norma Staffin Ringlands - kennelissä Englannissa ja toi useita papilloneja Suomeen. Oiva Myllynen toi useita englantilaissyntyisiä papilloneja Suomeen 1970–80-lukujen vaihteessa. Voidaan todeta, että v.1960-, 1970- ja 1980-lukujen jalostusmateriaali on melkein yksinomaan Englannista.

Tuonti Ruotsista käynnistyi merkittäväksi 1980–90 lukujen vaihteessa. Ruotsalaisten koirien perimä pohjautuu englantilaisiin, belgialaisiin ja jonkin verran myös hollantilaisiin papilloneihin. Suomeen tuodut yksilöt ovat olleet keskimääräistä runsaammin sukulaisia keskenään ja lähes poikkeuksetta ahtaasti sukusiitetyistä isovanhemmista.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Papilloneita ja phalèneita edustava rotuyhdistys perustettiin 1970-luvun lopulla Suomen Kääpiö- ja seurakoirayhdistyksen alajaostoksi. Yhdistys rekisteröitiin vuonna 1981 rotua harrastavaksi yhdistykseksi. V. 2001 Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistys rekisteröitiin omaksi rotujärjestöksi.

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistys perustettiin 22.4.1977 Siv Lundgrenin, Leila Eklundin ja Laila Kanonin toimesta. Toiminta aloitettiin Suomen Kääpiö- ja seurakoirayhdistyksen (SKKY) alajaostona ja Seurakoiralehdessä julkaistiin Papillon- ja Phalènealstaa. Yhdistys muuttui rekisteröidyksi yhdistykseksi 7.5.1981 ja hyväksyttiin 4.6.1981 SKKY:n jäsenyhdistykseksi.

Yhdistys hyväksyttiin 5.8.1981 SKL-FKK:n jäsenyhdistykseksi. Rotua harrastavaksi yhdistykseksi Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistys r.y. hyväksyttiin 8.2.1983. Yhdistys alkoi julkaista omaa lehteä. V. 1998 yhdistys julkaisi omat kotisivut. Vuodesta 2001 lähtien yhdistys on toiminut Suomen Kennelliiton alaisena rotujärjestönä.

Yhdistyksen logoehdotuksen teki Lasse Luomanen v. 1982. Siitä on edelleen kehitetty yhdistyksen logo, joka esittää molempien rotujen päitä yhdistettynä perhoseksi. Tämä hyväksyttiin yhdistyksen viralliseksi logoksi 5.11.1984.

Yhdistyksen tehtäviä

» Yhdistys kannustaa jäsenistönsä kouluttautumista. Yhdistys myöntää taloudellista tukea jalostusneuvojen sekä harkinnan mukaan myös muiden koulutusten kustannuksiin.

Yhdistys

pyrkii lisäämään rotutietoutta omilla koulutuksillaan.

» Ulkomuototuomareiden erikoiskoulutus ja tuomarikollegiot.

» Yhdistys pyrkii valistamaan uusia kasvattajia ja rodusta kiinnostuneita nettisivuston, jäsen- lehden, jalostusneuvonnan sekä rotutiedotteiden avulla.

» Yhdistys kerää tilastollisia tietoja tekemällä kuolinsyy- ja terveystarkastuksia.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Perustajajäseniä oli kolme v. 1977. Kymmenen vuoden kuluttua jäsenmäärä oli kasvanut 1075:een. Yhdistyksen jäsenmäärä on sidoksissa rekisteröintimääriin. Jäsenmäärä kuten rekisteröinnitkin kasvoivat vuosina 1987–1992, jonka jälkeen ne laskivat.

Jäsenmäärät vuosina 2018-2022:

2022	2021	2020	2019	2018
356	465	425	410	452

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Hallitus

Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistyksen hallituksen valitsee vuosikokous. Vuosikokous pidetään kerran vuodessa maaliskuun loppuun mennessä. Vuosikokouksessa valitaan hallituksen puheenjohtaja, joka on samalla yhdistyksen puheenjohtaja. Toimikausi on yksi vuosi. Hallitukseen kuuluu kuusi jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi on kaksi vuotta ja varajäsenten yksi vuosi. Hallituksen sihteeri valitaan vuosittain hallituksen jäsenistä. Sihteeri voidaan valita myös hallituksen ulkopuolelta. Vuosittain on erovuorossa kolme jäsentä, joiden tilalle valitaan uudet jäsenet.

Terveys- ja Jalostustoimikunta

Terveys- ja jalostustoimikuntaan kuuluu kuusi (6) varsinaista jäsentä. Toimikunnan jäsenet valitaan vuosikokouksessa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja sihteerin. Toimikunta työskentelee hallituksen alaisuudessa ja voimassa olevan jalostusohjesäännön mukaisesti.

Jalostustoimikunnan tehtäviä ovat:

- » Jalostusneuvonta. Jalostustoimikunta opastaa ja ohjeistaa kasvattajia ja urosten omistajia pyydettyäessä. Neuvonta perustuu koirarekisteriohjeeseen, Suomen Kennelliiton yleiseen jalostus strategiaan, rotumääritelmään, rotujärjestön jalostuksen tavoiteohjelman suosituksiin ja jalostustoimikunnan omiin tilastoihin.
- » Jalostusta ja terveyttä koskeva tilastointi.
- » Joukkoterveystarkastusten järjestäminen ja organisointi. Silmä- ja polvitarkastuksia sekä DNA- näytteenottoja geenitesteillä todennettavien sairauksien osalta järjestetään mahdollisuuksien mukaisesti.
- » PRA-DNA testattujen sekä kliinisesti tutkittujen PRA - sairaiden ja niiden perusteella sairauden kantajien lista löytyy yhdistyksen nettisivuilta osoitteesta <https://www.spphy.fi/wp-content/uploads/PRA-sairaat-ja-kantajat.pdf>
- » Ulkomuodon sekä käyttäytymisen jalostustarkastusten järjestäminen.
- » Rotutietouden jakaminen yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa.
- » Pentuvälitys.
- » Ulkomuototuomareiden ja tuomarikokelaiden koulutus sekä tuomarikollegioiden järjestäminen yhdessä rotujärjestön hallituksen kanssa.
- » Yhteydenpito ulkomaisiin rotujärjestöihin.

4. Rodun nykytilanne

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin.

Jalostus ja perinnöllinen edistyminen ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, yksittäisellä koiralla ei saisi olla enemmän kuin 20-50 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

(Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013)

Laskennallinen enimmäisjälkeläismäärä vuosien 2019–2022 rekisteröidyistä koirista on papilloneille ensimmäisessä polvessa 27 kpl (3 %) ja toisessa polvessa 53 kpl (6 %).

Laskennallinen enimmäisjälkeläismäärä vuosien 2019–2022 rekisteröidyistä koirista on phaléneille ensimmäisessä polvessa 9 kpl (5 %) ja toisessa polvessa 18 kpl (10 %).

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Papilloneiden ja phalèneiden rekisteröinnit Suomessa

Suomessa KoiranNetin mukaan papilloneja on rekisteröity vuoden 2022 loppuun mennessä 15485 kpl ja phalèneita 3330 kpl.

Koirapopulaation perinnölliseen monimuotoisuuteen vaikuttaa se mitä ja minkä sukuisia yksilöitä käytetään jalostukseen, mutta myös miten paljon kutakin koiraa käytetään jalostukseen. Yksittäisen jalostuskoiran perimä kannassa ei saisi muodostua kohtuuttoman suureksi. Jotta populaation geenipohja pysyisi mahdollisimman laajana tulisi jalostukseen käyttää mahdollisimman monia eri yksilöitä, sekä uroksia, että narttuja, ja niitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman tasaisesti. Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin sen keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenit homotsygoituvat. Tehollisen populaatiokoon tulisi minimissään olla noin 150–200 jalostuskoiraa. Jalostuspohjaa voi laajentaa tehokkaasti vain käyttämällä sekä useita uroksia että narttuja.

Tehollinen populaatiokoko (Ne) lasketaan kaavalla

$$Ne = 4 \cdot Nm \cdot Nf / (Nm + Nf).$$

Kaavassa Nm = lisääntyvien urosten määrä ja Nf = lisääntyvien narttujen määrä.

Edellisen kaavan mukaan ihannepopulaatiolle laskettu tehollinen populaatiokoko on kuitenkin erittäin ylioptimistinen arvio, jossa laskukaava olettaa kullakin yksilöllä olevan suunnilleen sama määrä jälkeläisiä, yksilöt pariutuvat keskenään sattumanvaraisesti eikä huomioida mm. käytettyjen koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Koirien ollessa toisilleen läheistä sukua on tehollinen populaatiokoko todellisuudessa huomattavasti pienempi.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esille tuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän, että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittämänä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiin tuloon on puolisisar-parituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeli yhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitos yhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi, lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvi määrällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016)

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

TAULUKKO 1. VUOSITILASTO REKISTERÖINNIT, PAPILLON

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	183	225	181	208	175	189	146	204	205	155	216	231
Tuonnit	30	14	24	22	25	30	14	13	13	17	9	17
Rekisteröinnit yht.	213	239	205	230	200	219	160	217	218	172	225	248
Pentueet	67	82	67	74	62	75	58	76	73	62	81	92
Pentuekoko	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,5	2,5	2,7	2,8	2,5	2,7	2,5
Kasvattajat	40	54	43	49	43	54	43	52	46	44	60	66
Jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	37	43	38	43	40	39	34	45	48	46	49	57
- kotimaiset	17	24	22	20	23	26	23	32	34	35	34	37
- tuonnit	15	18	15	21	14	10	9	12	11	8	11	13
- ulkomaiset	5	1	1	2	3	3	2	1	3	3	4	7
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä												
	3 v 11kk	4 v 6kk	4 v	3 v 7kk	4 v 8kk	3 v 7kk	4 v 2kk	3 v 9kk	3 v 10kk	4 v	3 v 11kk	4 v 3kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	64	73	61	69	58	70	54	69	69	59	75	81
- kotimaiset	52	54	47	48	41	53	41	54	55	50	66	71
- tuonnit	12	19	14	21	17	17	13	15	14	9	9	10
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä												
	4 v	3 v 9kk	3 v 7kk	3 v 5kk	3 v 6kk	3 v 9kk	4 v 6kk	3 v 10kk	3 v 10kk	3 v 7kk	3 v 4kk	3 v 6kk
Isoisät	73	92	76	97	76	90	76	86	83	80	96	109
Isoäidit	87	104	87	108	84	98	87	101	97	93	113	129
Sukusiitosprosentti	1,56	1,26	1,73	1,43	1,82	1,13	1,78	1,35	1,25	1,94	1,57	1,22

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÉNEYHDISTYS

TAULUKKO 2. VUOSITILASTO REKISTERÖINNIT, PHALÉNE

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	31	58	51	26	45	41	40	82	82	77	76	104
Tuonnit	4	2	4	5	6	0	3	2	5	7	5	3
Rekisteröinnit yht.	35	60	55	31	51	41	43	84	87	84	81	107
Pentueet	11	19	18	9	18	19	18	27	35	31	27	41
Pentuekoko	2,8	3,1	2,8	2,9	2,5	2,2	2,2	3,0	2,3	2,5	2,8	2,5
Kasvattajat	10	14	14	8	17	16	13	21	19	22	20	26
Jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	10	11	12	8	11	13	13	21	19	19	17	26
- kotimaiset	6	8	8	2	4	6	5	12	11	11	14	18
- tuonnit	3	3	3	5	7	6	8	8	8	8	2	8
- ulkomaiset	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 8 kk	7 v	5 v 6 kk	3 v 1 kk	7 v	5 v 2 kk	5 v 3 kk	5 v 5 kk	4 v 6 kk	3 v 10kk	4 v 10kk	3 v 6 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	11	18	17	7	16	16	13	27	27	31	26	39
- kotimaiset	9	17	12	5	13	15	11	24	27	28	22	37
- tuonnit	2	1	5	2	3	1	2	3	0	3	4	2
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä												
	4 v 9 kk	3v 10kk	3v 10kk	3 v 4kk	4 v 6kk	4 v	4 v 1kk	3 v 6kk	3 v 8kk	3 v 9kk	3 v 9kk	3 v 8kk
Isoisät	21	26	25	15	28	29	23	39	39	40	36	50
Isoäidit	21	25	28	15	30	32	25	41	48	46	38	56
Sukusiitosprosentti	1,34	0,90	1,07	1,23	0,55	0,50	0,60	1,17	0,82	1,12	2,62	2,14

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

Taulukoista 1. ja 2. huomataan, että sekä papilloneilla, että phaléneilla sukusiitosprosentti on pysynyt keskimäärin alle 2 % vuosina 2013–2022. Papilloneilla narttuja on käytetty jalostukseen enemmän kuin uroksia. Phaléneilla uroksia ja narttuja on käytetty tasaisemmin jalostukseen.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostuskoirien keskimääräinen käyttöikä papillon urosten kohdalla viimeisen viiden vuoden (2018-2022) aikana on vaihdellut 3 vuoden ja 7 kuukauden sekä 4 vuoden ja 8 kuukauden välillä. Papillon narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä viimeisen viiden vuoden aikana on vaihdellut 3 vuoden ja 5 kuukauden sekä 3 vuoden ja 11 kuukauden välillä.

Jalostuskoirien keskimääräinen käyttöikä phaléne urosten kohdalla viimeisen viiden vuoden (2018-2022) aikana on vaihdellut 3 vuoden ja 1 kuukauden sekä 7 vuoden välillä. Phaléne narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä viimeisen viiden vuoden aikana on vaihdellut 3 vuoden ja 4 kuukauden sekä 4 vuoden ja 11 kuukauden välillä.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Papillonien kohdalla sukusiitosprosentti on pysynyt alle kahden vuosina 2011–2022. Phaléneissa sukusiitosprosentti on pysynyt alle kahden vuosina 2013–2022. Vuonna 2022 vain yhden phaléne yhdistelmän kohdalla ylittyi 6,25% sukusiitosaste viidellä sukupolvella. Kun taas papilloneilla tämä ylittyi kuuden pentueen osalta.

Laskettuun keskiarvoon vaikuttaa kuitenkin vääristävästi tuontikoirien jalostuskäyttö, sillä useimmista tuontikoirista Kennelliiton jalostustietojärjestelmään on tallennettu vain kolmen polven sukutaulu Kennelliiton yleisen käytännön mukaisesti. Ulkomaisten koirien osalta sukutaulujen tallennukset ovat vajaita. Sukupolvitiedot ovat näin ollen osaltaan puutteelliset ja jalostustietojärjestelmän ilmoittama sukusiitosaste on aliarvio todellisesta lukemasta.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

TAULUKKO 3. a) TUONTIKOIRIEN VUOSITTAINEN LUKUMÄÄRÄ, PAPILLON

Maa	2022	2021	2020	2019	2018
Belgia				1	
Espanja			1		
Etelä-Korea					1
Italia				1	
Latvia	7	1	3		1
Liettua		1	1	1	
Norja	1				
Romania				1	
Ruotsi	8	4	4	6	16
Saksa	2	2	2		1
Tšekki			1		1
Ukraina				1	
Valko-Venäjä		1	1	1	
Venäjä		2		6	3
Viro	11	3	9	4	2

TAULUKKO 3. b) TUONTIKOIRIEN VUOSITTAINEN LUKUMÄÄRÄ, PHALÈNE

Tuontimaa	2022	2021	2020	2019	2018
Italia				1	
Latvia				1	
Liettua			1		1
Ranska	1				
Ruotsi			3	2	2
Slovakia					1
Tanska	1				1
Venäjä	1	2			1
Viro	1			1	

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

4.1.2 Jalostuspohja

Jalostusjärjestelmän jalostuspohja per sukupolviluvut on laskettu neljävuotisjaksolla.

Viimeinen kyseisessä jaksossa oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esimerkiksi vuoden 2019 luvut on laskettu vuosina 2015–2019.

TAULUKKO 4. PAPILLON, JALOSTUSPOHJA PER SUKUPOLVI

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi												
pentueet	67	82	67	74	62	75	58	76	73	62	81	92
jalostukseen käytetyt eri urokset	37	43	38	43	40	39	34	45	48	46	49	57
jalostukseen käytetyt eri nartut	64	73	61	69	58	70	54	69	69	59	75	81
isät/emät	0,58	0,59	0,62	0,62	0,69	0,56	0,63	0,65	0,70	0,78	0,65	0,70
tehollinen populaatio	69 (51%)	79 (48%)	68 (51%)	77 (52%)	67 (54%)	74 (49%)	60 (52%)	78 (51%)	80 (55%)	72 (58%)	85 (52%)	95 (52%)
uroksista käytetty jalostukseen	2%	2%	5%	9%	14%	16%	12%	13%	13%	19%	11%	16%
nartuista käytetty jalostukseen	4%	4%	11%	26%	33%	32%	36%	27%	20%	26%	27%	23%
Per sukupolvi (4 vuotta)												
pentueet	290	285	278	269	271	282	269	292	308	332	373	406
jalostukseen käytetyt eri urokset	104	104	106	112	111	115	119	129	135	134	143	141
jalostukseen käytetyt eri nartut	185	192	189	180	176	184	177	198	218	235	253	269
isät/emät	0,56	0,54	0,56	0,62	0,63	0,62	0,67	0,65	0,62	0,57	0,57	0,52
tehollinen populaatio	196 (34%)	200 (35%)	200 (36%)	200 (37%)	196 (36%)	204 (36%)	203 (38%)	224 (38%)	241 (39%)	250 (38%)	268 (36%)	275 (34%)
uroksista käytetty jalostukseen	5%	8%	11%	13%	15%	14%	14%	14%	15%	15%	13%	14%
nartuista käytetty jalostukseen	12%	19%	26%	32%	32%	29%	27%	25%	25%	26%	29%	28%

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

TAULUKKO 5. PHALÈNE, JALOSTUSPOHJA PER SUKUPOLVI

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi												
pentueet	11	19	18	9	18	19	18	27	35	31	27	41
jalostukseen käytetyt eri urokset	10	11	12	8	11	13	13	21	19	19	17	26
jalostukseen käytetyt eri nartut	11	18	17	7	16	16	13	27	27	31	26	39
isät/emät	0,91	0,61	0,71	1,14	0,69	0,81	1,00	0,78	0,70	0,61	0,65	0,67
tehollinen populaatio	14 (64%)	20 (53%)	20 (59%)	10 (56%)	19 (53%)	20 (53%)	17 (47%)	33 (61%)	32 (46%)	34 (55%)	29 (54%)	45 (55%)
uroksista käytetty jalostukseen	8%	0%	4%	15%	8%	18%	9%	3%	12%	16%	19%	4%
nartuista käytetty jalostukseen	5%	4%	7%	33%	36%	26%	19%	17%	16%	29%	27%	21%
Per sukupolvi (4 vuotta)												
pentueet	55	63	63	64	82	99	111	120	134	144	158	180
jalostukseen käytetyt eri urokset	35	38	38	38	40	42	45	52	60	68	76	79
jalostukseen käytetyt eri nartut	38	48	50	49	56	64	73	79	92	101	105	110
isät/emät	0,92	0,79	0,76	0,78	0,71	0,66	0,62	0,66	0,65	0,67	0,72	0,72
tehollinen populaatio	49 (44%)	59 (46%)	62 (48%)	60 (47%)	66 (40%)	73 (37%)	81 (36%)	90 (38%)	104 (39%)	116 (40%)	124 (39%)	130 (36%)
uroksista käytetty jalostukseen	5%	5%	10%	12%	9%	11%	11%	13%	13%	12%	12%	12%
nartuista käytetty jalostukseen	11%	18%	24%	29%	25%	18%	20%	21%	23%	26%	22%	20%

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Papilloneissa jalostukseen käytettyjen urosten osuus syntyneistä koirista per sukupolvi (4 vuoden jakso) on vaihdellut vuosien 2011–2022 aikana 5–15 % välillä. Alhaisin määrä 5 % oli vuonna 2022 ja korkein määrä 15 % oli vuosina 2013, 2014 ja 2018. Alentunut prosenttiluku johtuu siitä, että vuosina 2019–2022 eri jalostusurosten käyttö on laskenut 13 % vain 5 %, yksilöluvuissa tarkoittaen 112 yksilöstä 104. Viimeisen kahdennentoista vuoden aikana eri jalostusurosten määrä on laskenut.

Jalostukseen käytettyjen narttujen osuus syntyneistä per sukupolvi on vaihdellut vuosien 2011–2022 välillä 12–32 %. Korkein luku 32 % saavutettiin vuosina 2018 ja 2019 ja alhaisin määrä 12 % vuonna 2022. Vuosina 2019–2022 eri jalostusnarttujen vähäinen käyttö laski prosentuaalista lukeman 32 % vain 12 %. Yksilömäärissä luvut ovat pysyneet verrattain tasaisina. Viimeisen kahdentoista vuoden aikana eri jalostusnarttujen yksilömäärä on laskenut.

Phalèneissa jalostukseen käytettyjen urosten osuus syntyneistä per sukupolvi (4 vuoden jakso) on vaihdellut vuosien 2011–2022 aikana 5–13 % välillä. Alhaisin määrä 5 % oli vuosina 2021 ja 2022, ja korkein 13 % vuosina 2014 ja 2015. Alentunut prosenttiluku johtuu siitä, että vuosien 2019–2022 eri jalostusurosten käyttö on laskenut 12 % vain 5 %. Viimeisen kahdentoista vuoden aikana eri jalostusurosten käyttö on laskenut.

Jalostukseen käytettyjen narttujen osuus syntyneistä per sukupolvi on vaihdellut vuosien 2011–2022 välillä 11–29 %. Korkein luku 29 % saavutettiin vuonna 2019 ja alhaisin määrä 11 % vuonna 2022. Vuosina 2019–2022 eri jalostusnarttujen vähäinen käyttö laski prosentuaalista lukeman 29 % vain 11 %. Viimeisen kahdentoista vuoden aikana eri jalostusnarttujen yksilömäärä on laskenut.

Viimeisen viidentoista vuoden aikana eri jalostusnarttujen käyttö on laskenut. Nuorimpien ikäluokkien koiria käytetään vielä jalostukseen, joten niiden prosenttiluvut kasvavat tulevien vuosien aikana.

Isät/emät -luku

Vuosina 2019–2022 rekisteröityjen pentueiden isät/emät-suhde per sukupolvi papilloneissa on ollut vaihdellut noin 0,54 ja 0,62 välillä, ja phalèneissa vaihdellut noin 0,76 ja 0,92 välillä. Papillonien isä/emä -suhde on heikko vaihdellen viimeisen kahdentoista vuoden aikana sukupolvea kohden 0,52 ja 0,67 välillä. Korkein suhdeluku 0,67 saavutettiin vuonna 2016, alhaisin suhdeluku 0,52 oli vuonna 2011.

Phalèneiden isä/emä suhde on myös heikko, vaihdellen viimeisen kahdentoista vuoden aikana sukupolvea kohden 0,62 ja 0,92 välillä. Korkein suhdeluku 0,92 saavutettiin vuonna 2022, alhaisin suhdeluku 0,62 oli vuonna 2016.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 \cdot Nu \cdot Nn / (2 \cdot Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä.

Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016

Rodun tehollinen populaatiokoko

Papilloneilla tehollinen populaatiokoko aikavälillä 2011–2022 on laskenut 275 yksilöstä 196 yksilöön. Phalèneilla tehollinen populaatiokoko on alhainen. Aikavälillä 2011–2022 se on laskenut 130 yksilöstä 49 yksilöön.

©Suvi Huovinen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Jalostuskoirien käyttömäärät ja keskinäinen sukulaisuus

Papillon

Viimeisen 10 vuoden aikana (2013–2022) eniten käytettyjä papillonuroksia olivat Stridsmarkens Night Rider, joka tuotti 2,46 % osuuden ajanjakson pennuista.

Yhteensä 19 eri urosta on tuottanut 30 % ajanjakson pennuista. 41 eri urosta tuotti 50 % ajanjakson pennuista. Yhteensä 228 urosta on käytetty jalostukseen viimeisen 10 vuoden aikana. Pentuja on ajanjakson aikana rekisteröity 1872 kpl.

Viimeisen 10 vuoden aikana 20 eniten käytetyn papillon uroksen keskuudessa on kymmenen tuontiurosta, Stridsmarkens Night Rider (Ruotsi), Siljans Marvelles Connection (Ruotsi), Kelebek's Mocca (Ruotsi), Siljans Boss Hugo Connection (Ruotsi), Siljans My Cupe Of Tea (Ruotsi), Show Elveras Lexus (Venäjä), Iron Man Perlowy Raj (Puola), Pongaion Pondabudens De Cogaion (Romania), Lindatorps Qantrou (Ruotsi) ja Siljans Porshe Connection sekä yksi ulkomainen uros Paparottsie Painted Lord.

Lähisukulaisuutta esiintyy muutamissa yksilöissä.

Koira Show Elveras Lexus on koiran Red Ghost's Lex's My May Boy isä. Koira Paparottsie Painted Lord on koiran Minymo Mack The Knife isä.

Koira Golden Thing's Great Diamond on koiran Herbfeld's Music Of Caribbea isä ja koiran Golden Thing's Treasure Island emänisä. Koiran Golden Thing's Great Diamond emä, Connection Ms Golden Thing, on myös koiran Golden Thing's Treasure Island isänemä.

Koiran Siljans My Cupe Of Tea emä, Siljans Miss Lora Connection, on koiran Siljans Marvelles Connection täyssisko. Koiran Siljans Porshe Connection emä, Siljans Sandy Connection, on koiran Siljans Marvelles Connection emän, Siljans Mandy Connection, täyssisko.

Koiran Siljans My Cupe Of Tea isä, Zaozerie Teodor Triumph, on myös koiran Mimi Chill's Porthos To Tres Cherie isänisä. Koiran Connection Mr Banfield isä, Connection Rolls Royce, on myös Golden Thing's Great Diamondin isänisä.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran jälkeläismäärälle (3 %) ei ylity ensimmäisessä polvessa. Kuuden uroksen osalta ylittyy toisen polven jälkeläismääräsuositus (6 % vuosien 2019–2022 rekisteröidyistä koirista, eli 53 kpl).

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

TAULUKKO 6. VIIMEISEN 10 VUODEN AIKANA (2013–2022) JALOSTUKSEEN RUNSAIMMIN KÄYTETTY 20 UROSTA, PAPILLON

	Uros	Syntymävuosi	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	STRIDSMARKENS NIGHT RIDER	2017	14	46	2,46%	2%	6	14	14	47
2	MILIVERAN JULIUS	2010	15	43	2,30%	5%	8	19	15	43
3	SILJANS MARVELES CONNECTION	2018	19	42	2,24%	7%	13	41	19	42
4	KELEBEK'S MOCCA	2011	12	40	2,14%	9%	3	5	12	40
5	SILJANS BOSS HUGO CONNECTION	2012	15	35	1,87%	11%	2	4	15	35
6	SILJANS MY CUPE OF TEA	2018	12	33	1,76%	13%	0	0	13	38
7	RED GHOST'S LEX'S MY MAY BOY	2017	9	32	1,71%	14%	0	0	12	32
8	SHOW ELVERAS LEXUS	2016	12	32	1,74%	16%	15	39	9	32
9	MINYMO MACK THE KNIFE	2013	10	27	1,46%	18%	10	27	10	27
10	GOLDEN THING'S GREAT DIAMOND	2008	8	24	1,28%	19%	36	85	22	58
11	CONNECTION MR BANFIELD	2010	10	24	1,28%	20%	8	22	10	31
12	GOLDEN THING'S TREASURE ISLAND	2013	8	24	1,28%	21%	7	22	8	25
13	IRON MAN PERLOWY RAI	2016	8	23	1,3%	23%	4	10	8	24
14	MAR-LINI FELI	2016	7	23	1,23%	24%	5	10	7	23
15	PONGAION PONDABUDENS DE COGAION	2017	7	23	1,23%	25%	2	6	7	23
16	HERBFIELD'S MUSIC OF CARIBBEA	2011	7	23	1,23%	26%	6	19	7	23
17	LINDATORPS QANTROU	2013	6	22	1,18%	28%	7	19	7	26
18	PAPAROTTSIE PAINTED LORD	2011	9	22	1,18%	29%	18	54	9	24
19	SILJANS PORSHE CONNECTION	2013	8	22	1,18%	30%	1	4	8	22
20	MIMI CHILL'S PORTHOS TO TRES CHERIE	2021	7	21	1,12%	31%	0	0	8	22

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Viimeisen 10 vuoden aikana eniten käytetty papillon narttu oli Marvellous Royal Baby Blue, jonka osuus oli 1,19 % ajanjakson pennuista. Yhteensä 383 narttua on käytetty jalostukseen viimeisen 10 vuoden aikana. Pentuja on ajanjakson aikana rekisteröity 1844 kpl. Yksittäisen koiran jälkeläismäärä (3 %) ei ylity ensimmäisessä ja toisessa sukupolvessa (53 kpl) ylittyy yhdellä koiralla.

Lähisukulaisuutta esiintyy joissain yksilöissä

Carolina Ana-Amy Porubsky Kvet on Angelluck's Falling In Love: n emä.

Lead-Star's Ådessa Miranda ja Fuchs Femina Gerda Geranium on yhteinen isoisä Major Wheat Bienveillant

Glittra's I'm In Loven ja Lucky Starline White Dazle on yhteinen isoisä Caratoot's Classic Commander.

Golden Thing's Shining Diamond ja Angelluck's Falling In Love on yhteinen isoisä Golden Thing's Great Diamond.

Tairon Snowqueen ja Chaplin Line's Odessa on yhteinen isoisä Tairon Nights Jewel.

Tairon Snowqueen ja Kiikurin Eliza on yhtinen isoisä Blicci's Valdemar

Siljans Estelle Connection ja Siljans Sapphire Connection on yhteinen isoisä Siljans Opal ja yhteinen isoäiti Siljans Katlin. Marvellous Royal Baby Blue isoisä Queen Bless Jp Succesion on myös Siljans Sapphire Connection isä.

©Suvi Huovinen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

TAULUKKO 7. VIIMEISEN 10 VUODEN AIKANA (2013–2022) JALOSTUKSEEN RUNSAIMMIN KÄYTETYT 20 NARTTUA, PAPILLON

	Narttu	Syntymävuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	MARVELOUS ROYAL BABY BLUE	2014	4	22	1,18%	1	1	4	22
2	WILPERIINAN ILLUSIA	2014	5	21	1,12%	7	20	5	23
3	CAROLINA ANA-AMY PORUBSKY KVET	2015	4	20	1,07%	7	23	4	20
4	LEAD-STAR'S ADESSA MIRANDA	2010	4	20	1,07%	3	5	4	20
5	HEVOSTILAN XENA	2012	5	19	1,01%	6	18	5	20
6	KIUKURIN ELIZA	2014	5	19	1,01%	2	5	5	19
7	GLITTRA'S I'M IN LOVE	2013	5	19	1,01%	4	9	5	19
8	ANMAR GABRIELLA	2010	3	17	0,91%	0	0	4	21
9	GOLDEN THING'S SHINING DIAMOND	2017	4	17	0,91%	1	2	4	17
10	TAIRON SNOWQUEEN	2015	4	17	0,91%	0	0	4	17
11	SILJANS SALLY CONNECTION	2018	4	17	0,91%	6	21	4	17
12	CHAPLIN LINE'S ODESSA	2010	5	16	0,85%	4	10	5	16
13	FUCHS FEMINA GERDA GERANIUM	2010	4	15	0,80%	2	3	5	17
14	SILJANS ESTELLE CONNECTION	2011	5	15	0,80%	6	23	5	15
15	LUCKY STARLINE WHITE DAZLE	2012	3	15	0,80%	8	19	3	15
16	TINY FAIRIES MADAME MIM	2009	4	14	0,75%	3	8	5	17
17	ANGELLUCK'S FALLING IN LOVE	2018	3	14	0,75%	0	0	3	14
18	TUISCALO'S FUNKY BUTTERFLY	2010	5	14	0,75%	1	2	5	14
19	SILJANS SAPHIRE CONNECTION	2013	5	14	0,75%	3	6	5	14
20	MILLAN PISTACHE VERA	2011	4	14	0,75%	1	4	4	14

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Phalène

Viimeisen 10 vuoden aikana eniten käytetty phalèneuros oli Chaplin Line's Talisman joka tuotti 5,08 % osuuden ajanjakson pennuista.

Yhteensä 9 eri urosta tuotti 30 % ajanjakson pennuista. 16 eri urosta tuotti 50 % ajanjakson pennuista. Yhteensä 82 urosta on käytetty jalostukseen viimeisen 10 vuoden aikana. Pentuja on ajanjakson aikana rekisteröity 532 kpl. Viimeisen 10 vuoden aikana 20 eniten käytetyn phalèneuroksen keskuudessa on 13 tuontiurosta: Leo Vive Vanette (Puola), Johtina's Redstorm Geminga (Ruotsi), Polar Wings Spectre (Venäjä), Noble Nadirs Fa Zhou (Ruotsi), Vindzoras Taurapilis (Liettua), Romance Vive Vanette (Puola), Noble Nadirs Lafayette (Ruotsi), Noble Nadirs Oliver (Ruotsi), Sweet Angel Dreams Balou (Saksa), Haremet's Dream Catcher (Ruotsi), Sweet Angel Dreams Denny (Saksa), Siljans Aria Elegante Connection (Ruotsi) ja Mirramiss Perfect Storm (Norja), sekä yksi ulkomainen uros Dollbabies Deni Dream Of Destiny.

Lähisukulaisuutta esiintyy muutamissa yksilössä.

Koirat Chaplin Line's Topaz ja Chaplin Line's Talisman ovat täysveljiä. Koirilla Polar Wings Spectre ja Dollbabies Deni Dream Of Destiny on sama isä Jessera Celtic Legend Dollbabies. Koiran Romance Vive Vanette isä, Pigard Vive Vanette, on koiran Leo Vive Vanettentäysveli. Koiran Tuiscalo's Dumle emä, Yönkuningatar Gabriele, on myös koiran Toukohousun Aleksi emäemä. Koiran Haremet's Dream Catcher isä, Cabri De La Villa Dona Bella, on myös Toukohousun Aleksin emänisä.

Koira Sweet Angel Dreams Balou on koiran Silky Touchs Robertino isä. Koira Sweet Angel Dream's Denny on koiran Chaplin Line's Gold Waldemar isä. Koirilla Sweet Angel Dreams Denny ja Sweet Angel Dreams Balou on sama emä, Rosy Wings Caroline In Moonlight, ja niiden isät, Eclair's Elvis ja Eclair's Florian, ovat täysveljiä.

Koiran Sweet Angel Dreams Denny emä, Silky Touchs Moondaisy, on myös koiran Silky Touchs Robertino isänemä, sekä koiran Sweet Angel Dreams Denny isä, Eclair's Elvis, ja koiran Silky Touchs Robertino isänisä, Eclair's Florian, ovat täysveljiä keskenään. Koiran Sweet Angel Dreams Balou emä, Rosy Wings Caroline In Moonlight, on myös koiran Chaplin Line's Gold Waldemar isänemä sekä koiran Sweet Angel Dreams Balou isä, Eclair's Florian, ja koiran Chaplin Line's Gold Waldemar isänisä, Eclair's Florian, ovat täysveljiä.

Koirilla Silky Touchs Robertino ja Chaplin Line's Gold Waldemar on sama isänemä, Rosy Wings Caroline In Moonlight, sekä niiden isänisät, Eclair's Florian ja Eclair's Elvis, ovat täysveljiä keskenään.

Monimuotoisuutta turvaava suositus (5 %) yksittäisen koiran jälkeläismäärälle ylittyy ensimmäisessä polvessa käytetyimmän uroksen osalta. 25 uroksen osalta ylittyy toisen polven jälkeläismääräsuositus (10 % vuosien 2019–2022 rekisteröidyistä koirista, eli 18 kpl).

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

TAULUKKO 8. VIIMEISEN 10 VUODEN AIKANA (2013–2022) JALOSTUKSEEN RUNSAIMMIN KÄYTETYT 20 UROSTA, PHALËNE

	Uros	Syntymävuosi	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CHAPLIN LINE'S TALISMAN	2008	10	27	5,08%	5%	3	8	15	48
2	LEO VIVE VANETTE	2011	8	21	3,95%	9%	13	40	8	22
3	JOHTINA'S REDSTORM GEMINGA	2007	6	19	3,57%	13%	7	21	14	41
4	POLAR WINGS SPECTRE	2015	6	19	3,57%	16%	1	5	7	26
5	NOBLE NADIRS FA ZHOU	2018	6	18	3,38%	20%	5	16	9	28
6	TUISCALO'S DUMLE	2009	5	16	3,01%	23%	16	45	11	34
7	VINDZORAS TAURAPILIS	2012	7	16	3,01%	26%	8	23	8	20
8	CHAPLIN LINE'S TOPAZ	2008	5	16	3,01%	29%	2	8	6	18
9	SILKY TOUCHS ROBERTINO	2013	4	16	3,01%	32%	1	4	4	16
10	ROMANCE VIVE VANETTE	2012	6	16	3,01%	35%	8	29	6	16
11	CHAPLIN LINE'S GOLD WALDEMAR	2010	4	15	2,82%	37%	4	6	6	26
12	NOBLE NADIRS LAFAYETTE	2008	5	14	2,63%	40%	11	39	10	31
13	NOBLE NADIRS OLIVER	2010	7	14	2,63%	43%	6	20	7	14
14	SWEET ANGEL DREAMS BALOU	2006	6	13	2,44%	45%	9	27	19	55
15	TOUKOHOUSUN ALEKSI	2012	5	13	2,44%	48%	1	4	7	16
16	HAREMET'S DREAM CATCHER	2009	3	11	2,07%	50%	0	0	3	11
17	DOLLBARIES DENI DREAM OF DESTINY	2015	3	11	2,07%	52%	0	0	3	11
18	SWEET ANGEL DREAMS DENNY	2007	3	10	1,88%	54%	23	70	10	34
19	SILJANS ARIA ELEGANTE CONNECTION	2012	4	10	1,88%	55%	5	14	4	15
20	MIRRAMISS PERFECT STORM	2014	4	10	1,90%	57%	5	17	5	11

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Viimeisen 10 vuoden aikana eniten käytettyjä phalène narttu oli Geminga's Circle Alessandria jonka osuus oli 3,95 % ajanjakson pennuista. Yhteensä 121 narttua on käytetty jalostukseen viimeisen 10 vuoden aikana. Pentuja on ajanjakson aikana rekisteröity 531 kpl. Lähisukulaisuutta esiintyy joissain yksilöissä:

Geminga's Circle Alessandria ja Geminga's Mars Mallow on yhteinen isoisä Connection Money Talks.

Angelluck's Ice Princess ja Thingummy's Lovely Hecate on yhteinen isä Noble Nadirs Lafayette. Koirilla Jarambo Oona Lillin Tyttö ja Thingummy's Unique Xmas Gift on yhteinen isä Leo Vive Vanette

Silky Touchs White Wanilla ja Silky Touchs Romance Lady on yhteinen emänemä Tairon Winds Of Change. Silky Touchs Romance Lady ja Päiväperhon Ballerina on yhteinen isoisä Chaplin Line's Casablanca

Koirilla Dreaming Way's Wild Cinderella ja Dreaming Way's Such A Rocket on yhteinen emä Dreaming Way's Royal Flame. Dreaming Way's Such A Rocket: n isä on Siljans Candlelight Connection täysveli. Koirilla Dreaming Way's Wild Cinderella ja Thingummy's Creme De Chocolate on yhteinen isä Tuiscolo's Dumle.

Koirilla Tuiscolo's Great Pearl, Dreaming Way's Wild Cinderella, Thingummy's Creme De Chocolate ja Toukohousun Adalmiina on yhteinen isoäiti Yönkuningatar Gabriele. Toukohousun Adalmiinan isä on Thingummy's Creme De Chocolate:n emän täysveli

Thingummy's Creme De Chocolate on Thingummy's Lovely Hecate emä.
Toukohousun Adalmiina on Alinan emä.
Silky Touchs Romance Lady on Silky Touchs Daystar emä
Angelluck's Dancing Queen on Angelluck's Ice Princess emä.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

TAULUKKO 9. VIIMEISEN 10 VUODEN AIKANA (2013–2022) JALOSTUKSEEN RUNSAIMMIN KÄYTETYT 20 NARTTUA, PHALÈNE

	Narttu	Syntymävuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	GEMINGA'S CIRCLE ALESSANRIA	2009	5	21	3,95%	4	9	5	21
2	SILKY TOUCHS DAYSTAR	2016	3	15	2,82%	4	12	3	15
3	ANGELLUCK'S DANCING QUEEN	2008	4	14	2,63%	9	32	5	19
4	ANGELLUCK'S ICE PRINCESS	2010	3	13	2,44%	2	7	4	17
5	DREAMING WAY'S WILD CINDERELLA	2017	3	13	2,44%	0	0	3	14
6	JARAMBO OONA LILLIN TYTTÖ	2013	4	13	2,44%	0	0	4	13
7	SILKY TOUCHS WHITE VANILLA	2011	5	13	2,44%	0	0	5	13
8	DREAMING WAY'S ROYAL FLAME	2013	3	11	2,07%	8	32	3	12
9	SILKY TOUCHS ROMANCE LADY	2010	4	10	1,88%	5	20	4	10
10	DREAMING WAY'S SUCH A ROCKET	2016	3	10	1,88%	0	0	3	10
11	DOLLBABIES FEBE FLASH OF WIT	2016	3	10	1,88%	0	0	3	10
12	THINGUMMY'S CREME DE CHOCOLATE	2011	3	10	1,88%	4	16	3	10
13	TUISCALO'S GREAT PEARL	2010	3	9	1,69%	2	5	3	11
14	SILJANS CANDLELIGHT CONNECTION	2012	2	9	1,69%	2	7	2	10
15	PÄIVÄPERHON BALLERINA	2009	2	8	1,50%	4	6	3	13
16	GEMINGA'S MARS MALLOW	2010	3	8	1,50%	3	10	4	10
17	ALINA	2015	2	8	1,50%	0	0	2	8
18	THINGUMMY'S UNIQUE XMAS GIFT	2017	3	8	1,50%	1	5	3	8
19	TOUKOHOUSUN ADALMIINA	2011	2	8	1,50%	2	8	2	8
20	THINGUMMY'S LOVELY HECATE	2014	2	8	1,50%	2	4	2	8

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Johtavat papilloneiden ja phalèneiden kasvattajamaat ovat Ranska, USA ja Englanti. Myös Japani on viime vuosina noussut varsinkin papilloneissa johtavaksi kasvattajamaaksi. Japanin rekisteröintitietoja ei ole saatavissa. USA:n osalta on julkaistu ranking-listat, joiden mukaan rotu (papillon ja phalène yhteensä) oli vuonna 2022 54. sijalla ja näin ollen rodun suosio on pysynyt lähes ennallaan (vrt. 2016 53. sija). USA ja Iso-Britannia kattaa molemmat muunnokset. Belgiassa on rekisteröity v. 2022 X papillonia ja X phalènea.

TAULUKKO 10. REKISTERÖIDYT PAPILLONIT JA PHALÉNET ULKOMAILLA

Papillon

maa	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Ruotsi	294	391	423	344	325	331	317	354	368	392
Tanska	88	85	80	71	63	44	77	73	91	95
Norja	12	10	11	10	9	12				
Belgia							35			
Ranska	582	557					533	584	563	573
Italia						124	92	93	87	60
USA							1517			
Iso-Britannia	196	348	285	295	352	410	452	442	486	543

Phalene

maa	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Ruotsi	87	121	103	69	89	88	82	112	99	121
Tanska	18	22	15	14	6	19	2	8	16	7
Norja	18	37	31	20	31	19				
Belgia							4			
Ranska	121	86								
Italia						4	4	4	2	2

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Papillonien rekisteröinnit ovat vaihdelleet viimeisen 12 vuoden aikana. Vuonna 2011 rekisteröitiin 248 papillonia, jota seurasi lasku rekisteröintimäärissä vuoteen 2013 asti, jolloin rekisteröitiin 155 papillonia. Tämän jälkeen rekisteröinnit ovat heitelleet vajaasta 240 yksilöstä 160 yksilöön vuodessa. Vuonna 2021 rekisteröitiin jopa 239 papillonia, mutta vuonna 2022 jäätiin 213.

Papilloneissa jalostukseen käytettyjen tuontinarttujen määrä on edelleen pysynyt korkealla, niiden määrän vaihdellessa yhdeksästä kahteenkymmeneen. Samoin tuontiuosten käyttö on pysynyt tasaisena, niiden määrän vaihdellessa kahdeksasta kahteenkymmeneen.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Phalèneiden rekisteröinnit ovat laskeneet selvästi vuodesta 2011, jolloin niitä rekisteröitiin 104. Vuoteen 2015 asti rekisteröinnit pysyivät yli 80, minkä jälkeen ne tippuivat noin 40–50. Kuitenkin vuonna 2020 rekisteröitiin 55 ja 2021 jopa 60 phalènea, mutta vuonna 2022 jäätiin rekisteröinneissä vain 35 yksilöön.

Phalènekasvattajia on edelleen vähän, vaikka uusia on viime vuosina tullut rodun pariin. Osa tilastoiduista phalène-kasvattajista on todellisuudessa papillon kasvattajia, joiden papillon pentueisiin syntyy phalènejä.

Phalèneissa tuontiurosten käyttö on ollut laskusuunnassa viimeisten vuosien aikana, kun aiemmin käytettiin noin kahdeksaa urosta, on viimeisen kolmen vuoden aikana käytetty vain kolmea. Tuontinarttujen käyttö on sen sijaan ollut vaihtelevaa viimeisen 12 vuoden (2011–2022) aikana aina viidestä nartusta nollaan.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Geenipohjan laajuuden turvaamiseksi tulisi välttää runsasta samojen urosten jalostuskäyttöä ja pyrkiä sen sijaan suosimaan vähemmän käytettyjä uroksia. Molemmissa roduissa olisi tärkeää lisätä jalostukseen käytettävien narttujen sekä urosten määrää. Monissa suvuissa on jalostukseen käytetty samoja koiria. Tuontikoirien suvut ovat osin samankaltaiset Suomen kannan kanssa. Tuontikoirien käytössä tulisi huomioida rotujen perinnölliset viat ja sairaudet sillä saatavilla olevat tiedot ovat usein puutteelliset. Koska haluamme turvata sekä parantaa rotujemme tehollista populaatiokokoa sekä geneettistä monimuotoisuutta emme suosittele yksittäisten koirien runsasta jalostuskäyttöä ja uusintayhdistelmiä.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Papilloneilla ja phalèneilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän rotujen pääasiallinen käyttötarkoitus on toimia seurakoirana.

YLEISVAIKUTELMA: Olemus eloisa, viehkeä ja kuitenkin vahva. Ylväästi vapain ja tyylikkään liikkeen liikkuva.

LIIKKEET: Liikkuu ylpeästi. Käynti vapaata, luontevaa ja tyylikästä.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Papillonit ja phalènet eivät ole jakautuneet eri linjoihin käyttöominaisuuksien perusteella.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Papillonilla ja phalènella ei ole luonteen ja käyttäytymiseen ja/tai käyttöominaisuuksiin perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Papillonille ja phalènelle ei ole määritelty luonteen tai käyttäytymisen testaamiseen tarkoitettuja pakollisia testejä. Luonteen määrittely perustuu suurimmaksi osaksi kasvattajien ja omistajien henkilökohtaisiin tulkintoihin.

Rodun luonnetta voidaan kuitenkin määritellä myös luonnetesteillä, MH-luonnekuvauksilla, näyttelyarvosteluilla ja jalostustarkastuksilla.

Näistä luotettavimpia ovat luonnetesti, MH-luonnekuvaus ja käyttäytymisen jalostustarkastus. Käyttäytymisen jalostustarkastus on luonteen analysoinnissa seurakoiran arjen tilanteita vastaava. Oppivaisina koirina ne nauttivat monipuolisesta tekemisestä. Ne ovat ystävällisiä ja sosiaalisia koiria, joilla on luontaisena taipumuksena halu ja kyky oppia. Pentuina papillonit ja phalènet ovat vilkkaita ja vallattomia. Aikuisina ne säilyttävät valppaan ja iloisen luonteensa. Omistajaan leimautuminen on tyypillinen ominaisuus.

Papillonit ja phalènet ovat itsevarmoja ja periksiantamattomia. Koiria tulee käsitellä ja totuttaa normaaleihin hoitotoimenpiteisiin, jotta arki toimii sujuvasti. Roduissa esiintyy jonkin verran arkuutta tehtyjen kyselyiden pohjalta, joka ilmenee mm. haukkumisena tai aggressiivisuutena. Luonneominaisuuksista arkuutta pidetään voimakkaasti periytyvänä. Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

©Laura Lintenhofer

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Luonnetesti

Vaikka testi on alun perin suunniteltu virkakoirien testaamiseksi niin sitä pidetään käyttökelpoisena mittarina myös seurakoirien luonneominaisuuksien arviointiin. Luonnetestin tarkoitus on arvioida ja kirjata koiran käyttäytyminen tilanteissa, joissa sen hermorakenne joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja harrastuskoulutettavuuden arviointiin. Testin arviointiasteikko on rakennettu työkoiran kannalta, joten testin tuloksia tulee tulkita muuten kuin suoraan loppupisteiden kautta.

Papillonille ja phalènelle toimintakyvystä ihanteellinen tulos on pienestä (-1) ylöspäin, harrastuskoiralle ihanteellinen tulos olisi vähintään kohtuullinen (+1), mutta ei kuitenkaan enempää kuin +2. Terävyyden osalta seurakoiralle ihanteellisin arvosana on, +1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. kuten myös puolustushalussa. Puolustushalussa ei tulos haluton (-1) ole myöskään huono.

Jotta arjessa selviäminen myös haastavista, totutusta poikkeavista tilanteista sujuu, olisi hyvä löytyä vähintään pientä taisteluhallua (-1). Harrastuksissa siitä on hyötyä, ja ihannetulos harrastuskoiralle olisikin taistelutahdon osalta kohtuullinen (+2). Hermorakenteesta papillon ja phalène voi saada tulokseksi hieman rauhaton (+1) lähinnä vilkkautensa vuoksi. Se ei siis kerro suoraan siitä, että koiran hermorakenteessa olisi jotain vikaa. Saman tuloksen voi saada vilkkauden sijaan reaktiivinen koira, joka reagoi ääniarkuudella esim. pelkäämällä ukkosta, ilotulitusta tai muita kovia ääniä. Tällainen koira voi myös reagoida uusiin tilanteisiin haukkumalla.

Temperamentista kohtuullisen vilkkaasta erittäin vilkkaaseen kuvaa hyvin tyypillistä luonnetta. Kovuuden osalta paras tulos tässä testissä on hieman pehmeä. Papillonin ja phalènen kuuluu myös olla luoksepäästävä. Koiran ei toivota olevan laukausarka.

Tarkasteltaessa yksittäisiä ominaisuuksia luonnetestitulosten valossa tärkeintä on kiinnittää huomiota hermorakenteeseen, luoksepäästävyyteen ja temperamenttiin. Näiden ominaisuuksien ajatellaan olevan voimakkaimmin periytyviä.

Tarkemman määrityksen kunkin ominaisuuden tarkoituksesta löydät Suomen Kennelliiton nettisivuilta: <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/luonnetesti> Jalostustietojärjestelmän mukaan vuosina 2012–2022 virallisesti luonnetestattuja papilloneja on 6 kpl ja phalèneita 6 kpl. Yhden papillonin luonnetesti on keskeytetty. Papillonien kohdalla tämä on 0,27% ajanjakson rekisteröinteihin verrattuna ja phalèneilla 0,97%

Virallisesti luonnetestattuja koiria on äärimmäisen vähän. Koska luonnetestattujen osuus rekisteröidyistä koirista on näin vähäinen, testien tulosten perusteella ei voida tehdä päätelmiä rotujen luonteista.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvaus on suoritettu Suomessa vuosina 2012-2022 kahdelle (2) papillonille ja kahdelle (2) phalènelle. Prosentuaalinen osuus tuona ajanjaksona rekisteröidyistä koirista on siis hyvin olematon.

TAULUKKO 11. PAPILLONIN JA PHALÈNEIDEN VUOSITTAISET OSALLISTUMISMÄÄRÄT LUONNETTA JA KÄYTTÄYTYMISTÄ MITTAAVISSA YLEISIMMISSÄ TESTEISSÄ 2017-2022,

Papillon (Phalène)

Koemuoto	Luonnetesti (LTE)	Luonnekuvaus (MH)	Käyttäytymiskoe (PAKK)
Vuosi			
2022	0 (1)	1 (1)	0 (0)
2021	2 (0)	0 (0)	0 (0)
2020	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2019	1 (1)	0 (0)	0 (0)
2018	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2017	1 (1)	0 (0)	0 (0)
2016	1 (0)	0 (0)	0 (0)
2015	0 (1)	0 (0)	0 (0)
2014	1 (0)	0 (0)	0 (0)
2013	0 (2)	1 (1)	0 (0)

Jalostustarkastus

Jalostustarkastuksien pääpaino on ollut ulkonäön arvioinnissa. Luonnetta on arvioitu lyhyesti. Jalostustarkastuksissa on ollut yksi kohta luonteen arvioinnista. Vaihtoehtoina ovat: avoin/ystävällinen, luoksepäästävä, sulkeutunut /varautunut, arka/pelokas, puolustushaluinen tai aggressiivinen. Kahdenkymmenen koiran tulosten perusteella kaikki ovat saaneet luonteestaan arvion avoin/ystävällinen ja/tai luoksepäästävä.

Uusi käyttäytymisen jalostustarkastus keskittyy erityisesti arkipäiväisiin tilanteisiin ja asioihin kuten käsiteltävyyteen, alusta-arkuuksiin ja ääniherkkyyteen. Tarkastus tarjoaa täydennystä tietoon, jota saadaan muista virallisista luonteen ja käyttäytymisen arviointimenetelmistä kuten luonnetesteistä ja MH-luonnekuvauksista.

Käyttäytymisen jalostustarkastus on vielä uusi asia. Papillonille ja phalènelle on laadittu ihanneprofiili (liite 1.). Jatkossa testistä toivotaan lisää tietoa rotujemme arviointiin.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Näyttelyt

Viimeisen 5 vuoden aikana (2018- 2022) näyttelyissä papilloneja on arvioitu 3206 kertaa ja phalèneita 1246 kertaa. Papilloneille on annettu 20 kertaa tulokseksi HYL (hylätty) tai EVA (ei voida arvostella) ja phalèneille 11 kertaa. HYL arvosanan voi saada koira joka ei vastaa rakenteeltaan tai muulta ominaisuudeltaan rotumääritelmää tai jonka käytös ei ole rotumääritelmän mukainen tai se on vihainen. EVA:n voi saada koira jonka liikkeitä ei voida arvioida (esim. hyppii tai pyrkii kehästä ulos), välttelee tuomarin käsittelyä tai koiraa on käsitelty (esim. korjailtu korvia operoimalla) ei sallitulla tavalla.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Papilloneissa ja phalèneissa ei ole mainittavia eroja käyttäytymisen osalta eri maissa. Rotu on kaikkialla pääasiallisessa käyttötarkoituksessaan: seurakoirana ja koirat ovat pitkälti samansukuisia maasta riippumatta.

Sukupuolten väliset erot

Papilloneissa ja phalèneissa eri sukupuolten välillä ei juurikaan ole käytöksessä eroja, joskin uroskoirat voivat olla hieman narttuja dominoivampia. Tähän liittyen hormonaalisesti säädeltyyn sosiaaliseen käyttäytymiseen liittyvää 'merkkaamista' sisälle voi esiintyä useammin uroksilla.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun esi-isät lienevät olleen metsästäviä spanieleita mutta jo ainakin 1500- luvulta rotujen käyttötarkoitus on ollut seurakoirana, kun phalènesta (rodun alkuperäinen muunnos) tuli Ranskan hovien sylikoira.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Rodut toimivat ensisijaisesti seurakoirina. Rotumme soveltuvat rotumääritelmän mukaisesti monipuolisiin harrastuksiin, joita niiden luonneominaisuudet tukevat.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rotujen käyttötarkoitus on toimia seurakoirana.

Kokeet

Suomessa papillon ja phalène kilpailevat näyttelyiden lisäksi agilityssa, tottelevaisuuskokeissa, Nose Workissa, Mejässä, koiratanssissa ja rally-tokossa.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

**TAULUKKO 12. PAPILLONIN JA PHALÈNEIDEN VUOSITTAISET
OSALLISTUMISMÄÄRÄT MUISSA VIRALLISISSA KOEMUODOISSA 2017-2022,
Papillon (Phalène)**

Koemuoto Vuosi	Agility (AGI)	Rally-Toko (RT)	Tottelevaisuus (TOKO)	Nosework (NW)	Koiratanssi (KT-V)	Jäljestämiskoe (MEJÄ)
2022	1552 (275)	30 (25)	3 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2021	1048 (154)	20 (18)	7 (6)	0 (0)	0 (0)	1 (0)
2020	839 (153)	3 (8)	3 (6)	0 (0)	0 (0)	1 (1)
2019	913 (220)	12 (30)	9 (4)	0 (0)	1 (0)	0 (0)
2018	803 (169)	5 (11)	8 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2017	926 (76)	16 (5)	6 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2016	727 (99)	23 (24)	1 (13)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2015	593 (127)	10 (10)	6 (10)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2014	356 (107)	3 (3)	3 (16)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
2013	307 (159)	0 (0)	3 (15)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Papillon ja phalène eivät sovellu virkakoiraksi. Palvelus-/metsästys- tai paimennustehtävissä on vain joitakin rodun edustajia, nekin testimelessä. Rotujamme käytetään hyötykoirina kaverikoiratoiminnassa, hypokoirina, päiväkotikoirina, lukukoirina sekä erityisryhmien kuntoutuksessa.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Vuonna 2022 tehtiin luonne- ja käyttäytymiskysely. Kyselyssä kartoitettiin yli 20 kysymyksen avulla koirien käyttäytymistä niin kotona, kuin kodin ulkopuolella. Kyselyyn vastattiin 249 koirasta, joista papilloneja oli 194 ja phaléneita 55.

Yli 65 % kyselyyn vastanneista kuvailee rotujamme luonnetta sanoilla iloinen, aktiivinen/vilkas, reipas ja sosiaalinen. Kyselyyn vastanneista suurin osa kertoi koiransa suhtautuvan vieraisiin ihmisiin iloisesti ja uteliaasti. Osa vastaajista ilmoitti koiran olevan varautunut 19,3 % (48/249 vastausta) tai pelokas 10,4 % (26/249 vastausta). Kysely oli monivalintakysymys ja osa ovat vastanneet molemmat edellä mainituista vaihtoehdoista. Keskimäärin rotumme edustajat suhtautuvat lapsiin rauhallisesti, varovaisesti ja ystävällisesti. Osa ilmoitti koiransa pelkäävän vieraita lapsia. Roduissamme esiintyy myös jonkin verran aggressiivisuutta ihmisiä kohtaan, kyselyyn vastanneista 5,6 % (14/249 vastauksesta) kuvailee koiransa luonnetta aggressiiviseksi. 0,8 % (2/249 vastauksesta) kertoo koiransa aggression kohdistuvan vieraisiin ihmisiin. Kysely oli monivalintakysymys ja usea vastaaja oli ilmoittanut aggressiivisen koiransa olevan myös varautunut/arka.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Vastanneiden mukaan rotumme ovat hyviä harrastuskoiria ja helppo ottaa mukaan reissuun. Suurin osa kertoi koiransa olevan innoissaan uusissa paikoissa ja kykenevän rauhoittumaan välittömästi tai hetken tutustumisen jälkeen normaalisti. Molemmissa roduissa ilmaantui yksittäistapauksina pelkoa/ahdistuneisuutta vieraassa paikassa.

Kyselyyn vastanneet kuvailevat rotujamme kotona pääosin iloisiksi, leikkisiksi, älykkäiksi, ihmisrakkaiksi, aktiivisiksi, rohkeiksi ja helpoiksi koiriksi koko perheelle. Kysyttäessä tyytyväisyyttä koiran luonteeseen 85,9% ilmoitti olevansa tyytyväisiä koiransa luonteeseen. Selkeästi yleisin murhetta aiheuttava käyttäytymismalli oli sisäsiisteysongelmat, etenkin uroksilla on taipumus merkkailuun. 23,7% kyselyyn vastanneista ilmoitti koiralla olevan sisäsiisteysongelmia, 2% ongelmien takana oli terveydellinen syy. Yksinolo sujuu suurimmalla osalla (yli 91%) hyvin, eikä koira kärsi eroahdistuksesta.

Herkkähaukkuisiksi tai hieman herkkähaukkuisiksi rotujamme kuvailee yli puolet vastaajista, näistä suurin osa kuvailee koiran olevan herkkä haukkumaan innostuessaan asioista tai haukkuvansa muun lauman mukana.

Kyselyssä kysyttiin myös ääni- ja alusta-arkuudesta. Kyselyyn vastanneista ääniarvoja koiria ilmoitettiin olevan 24,5% (61 kpl), alusta-arkoja koiria ilmoitettiin olevan 25,7% (64 kpl). Suurin osa ääni- tai alusta-aroista koirista olivat samoja koiria, lukuunottamatta muutamaa yksittäistapausta, jossa koira pelkäsi vain ääniä tai alustoja. Yleisimmät ääniarkuuden syyt olivat Ilotulitus ja ukkonen. Alusta-arkuuden yleisin syy oli ritilä alustat ja liukkaat lattiat.

Rotumme ovat kyselyn perusteella pääosin hyvin koira sosiaalisia ja tulevat toimeen toisten koirien kanssa. Muutama tapaus ilmoitettiin, joissa esiintyy aggressiivisuutta toisia yleensä isompia tai samaa sukupuolta olevia koiria kohtaan, näitä tapauksia oli yhteensä 10,4 % vastaajista (26/249 vastaajaa). Selkeä enemmistö n. 73 % prosenttia kuitenkin suhtautuu positiivisella tavalla vieraisiin koiriin.

Vuonna 2022 tehdyssä kyselyssä kysyttiin lisääntymiseen liittyvistä kysymyksistä. Niiden vastausten perusteella koirien lisääntymiskäyttäytyminen molemmissa roduissa on suurimmalla osalla normaalia. Juoksujen tiheys nartuilla on yleisimmin 6kk. Sadan nartun osalta saatiin vastaus kysymykseen ”onko koiralla vaikeita valeraskauksia”, näistä 10 nartulla raportoitiin omistajan mukaan olevan toistuvia vaikeita valeraskauksia. Urosten omistajilta kysyttiin mahdollisesta yliseksuaalisuudesta. Kysymykseen vastattiin 82 uroksen osalta, näistä 12 raportoitiin olevan huomattavaa yliseksuaalisuutta. Hedelmällisyydestä kysyttäessä yli 90% vastaajista ilmoitti koiransa hedelmällisyyden olevan normaali ja astutusten onnistuneen luonnollisesti. Synnytykset sujuvat pääsääntöisesti (yli 75%) vastaajien nartuilla hyvin. 9 kpl vastaajista raportoi koirallaan esiintyneen synnytysvaikeuksia, näistä 4 ilmoitti syyksi pennun liian suuren koon, 3 pennun virheasennon ja 2 polttoheikkoudet. Vain yksi vastaaja ilmoitti koirallaan olleen vaikeuksia pentujen hoidossa ja tämän johtuneen vaikeasta kalkkikrampista.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Roduille tyypillinen vilkkaus tulee säilyttää. Luonteiden toivotaan pysyvän reippaina ja avoimina. Reaktiivinen koira vastaa voimakkaasti ympäristön ärsykkeisiin. Tällaista käytöstä se osoittaa joko hyvin rajatusti kohdistuen sen toisiin koiriin, vieraisiin ihmisiin tai vaihtoehtoisesti laaja-alaisemmin. Se voi ilmentyä haukkumisena, hihnassa tempoiluna, näykkimisenä tai puremisena. Reaktiivinen käytös johtuu useimmiten pelosta.

Luonne on tärkeä osa rodun yleisvaikutelmaa ja se tulee ottaa huomioon jalostusvalinnoissa. Arkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus, eikä jalostukseen tulisi käyttää arkoja, varautuneita tai vihaisia koiria.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat PEVISA-ohjelma

Papillonit ja Phalénet kuuluvat Kennelliiton PEVISA eli perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan. PEVISA-ohjelman tarkoituksena on kannustaa käyttämään jalostukseen terveempiä yksilöitä. Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on 18.8.2020 hyväksynyt Papilloneille ja Phaléneille seuraavan PEVISA-ohjelman vuosiksi 2021-2023:

Pentujen vanhemmista tulee olla astutushetkellä voimassa oleva polvitarkastuslausunto ja silmätarkastuslausunto. Silmätarkastus voidaan tehdä aikaisintaan 12 kk iässä ja lausunto on voimassa 24 kk.

Ulkomaisille uroksille ja nartuille voidaan myöntää poikkeuslupa PEVISA-ehdoista. Urokselle poikkeuslupaa voidaan hakea kahdesti ja nartulle kerran. Poikkeuslupa voidaan myöntää rotujärjestön aloitteesta. Rotujärjestö on sitoutunut seuraamaan ohjelman vaikutuksia ja kehitystä.

Silmiä tutkittiin vuonna 2021, 186 koiralta, joista terveitä oli 167. Ennen PEVISA-ohjelman voimaantuloa vuonna 2020 silmät tutkittiin 133 koiralta, josta terveitä oli 121. Polvitarkastuksia suoritettiin molempina vuosina 153 kertaa.

Lähde: SKL jalostustietojärjestelmä 31.10.2022

4.3.2 Rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Jalostusohjesääntö, jota päivitetään tarvittaessa, löytyy yhdistyksen internet-sivustolta <https://www.spphy.fi/jalostus/jalostusohjesaanto/>

Terveyskysely

Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistys ry on tehnyt jäsenistölleen terveyskyselyitä. Monet vastaajista vastasivat useamman koiransa osalta.

Jäsenistölle v.2022 tehdyssä terveyskyselyn koosteessa ilmoitetaan ne vaivat ja viat, joita ilmeni useammin kuin kerran.

Papillonit: 151 vastausta

Napatyrä 15 (10%)

Hammaspuutoksia 21 (14%)

Purentavirhe 4 (3%)

Kivesvika 4 (3%)

Allergia 18 (12%)

Virtsakivet 4 (3%)

Sappirakon Mukoseeile 3 (2%)

Kilpirauhasen Vajaatoiminta 2 (1%)

Suolistosairaudet 3 (2%)

Eturauhasvaivat 4 (3%)

Kasvainsairaudet / Syöpä 3 (2%)

Parodontiitti 2 (1%)

Atopia 3 (2%)

Autoimmuunisairaus 2 (1%)

Muu Hermostollinen sairaus 2 (1%)

Suun & hampaiden ongelmat yhteensä 27 (18%)

Atopia & allergia ongelmat yhteensä 21 (14%)

Phalénet: 45 vastausta

Hammaspuutokset 11 (24%)

Kasvainsairaudet / Syöpä 3 (7%)

Virtsakivet 2 (4%)

Sydänvika 2 (4%)

Kivesvika 3 (7%)

Eturauhasvaivat 2 (4%)

Suolistosairaudet 2 (4%)

Allergiat 7 (16%)

Purentavirhe 3 (7%)

Parodontiitti 2 (4%)

Suun & hampaiden ongelmat yhteensä 16 (45%)

Näiden lisäksi yksittäistapauksissa raportoitiin molemmissa roduissa haiman vajaatoimintaa, maksavikaa sekä nivelrikkoa. Molemmissa roduissa ilmoitettiin useampi tapaus, jossa hampaita on jouduttu poistamaan joko tapaturman tai sairauden takia. Molemmissa roduissa kysyttäessä sairastelusta, yleisimmät sairaudet, joista kärsittiin olivat ripuli, oksentelu ja silmätulehdus.

Roduissa allergioita esiintyy kohtalaisesti. Allergioiden yleisimmiksi aiheuttajiksi kuitenkin molemmissa roduissa nousivat kana, vehnä ja viljat

yli 8-vuotiaiden koirien omistajat molemmissa roduissa raportoivat yleisimmiksi vanhuuden vaivoiksi kuulon ja/tai näön heikentymisen sekä hammasvaivat.

Yksittäistapauksina raportoitiin munuaisten vajaatoiminta, välilevyn pullistuma ja trakeakollapsi.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

Yleisimmät roduissamme tavatut perinnölliset silmäsairaudet tehdyt kliiniset silmätutkimukset

Papilloneilla syntyneistä koirista on tutkittu noin kolmasosa ja suurin osa näistä on saanut terveen silmätutkimustuloksen. Nuorempia papilloneja on tutkittu vähemmän kuin vanhempia, mutta tämä luultavasti johtuu siitä, että niitä ei ole vielä ehditty tutkia niin paljon.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2012	239	66	28 %	60	91 %
2013	178	53	30 %	47	89 %
2014	228	58	25 %	49	84 %
2015	190	58	31 %	52	90 %
2016	171	62	36 %	57	92 %
2017	213	70	33 %	61	87 %
2018	197	67	34 %	61	91 %
2019	232	70	30 %	66	94 %
2020	191	46	24 %	43	93 %
2021	248	42	17 %	41	98 %

TAULUKKO 13.
VUOSINA 2012–2021
SYNTYNEIDEN
PAPILLONIN
VIRALLISET
SILMÄTUTKIMUKSET,
MÄÄRÄT SUHTEESSA
REKISTERÖINTEIHIN
SEKÄ TERVEIDEN
OSUUS TUTKITUISTA

Diagnoosi	Esiintymiä	%
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	536	83,36 %
Silmämuutosten vakavuus, lievä	27	4,20 %
Distichiasis, todettu	20	3,11 %
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	13	2,02 %
Lasiaisen rappeuma, todettu	7	1,09 %
Caruncular trichiasis, todettu	5	0,78 %
Keratiitti, todettu	3	0,47 %
Kortikaalinen katarakta, todettu	3	0,47 %
RD, multifokaali, todettu	3	0,47 %
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	2	0,31 %
PHTVL/PHPV, sairauden aste 2 - 6	2	0,31 %
Pienisilmäisyys, todettu	2	0,31 %
PPM, iris-iris, todettu	2	0,31 %
RD, geograafinen, todettu	2	0,31 %
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	2	0,31 %

TAULUKKO 14. VUOSINA
2012–2021 SYNTYNEIDEN
PAPILLONIN YLEISIMMÄT
DIAGNOOSIT (VÄHINTÄÄN 2
ESIINTYMÄ)

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 12.02.2023,
Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2012	86	20	23 %	16	80 %
2013	91	26	29 %	23	88 %
2014	77	24	31 %	18	75 %
2015	72	15	21 %	14	93 %
2016	50	14	28 %	11	79 %
2017	52	24	46 %	21	88 %
2018	31	7	23 %	6	86 %
2019	28	12	43 %	11	92 %
2020	65	16	25 %	15	94 %
2021	52	11	21 %	10	91 %

TAULUKKO 15.
VUOSINA 2012–2021
SYNTYNEIDEN
PHALÈNEIDEN
VIRALLISET
SILMÄTUTKIMUKSET,
MÄÄRÄT SUHTEESSA
REKISTERÖINTEIHIN
SEKÄ TERVEIDEN
OSUUS TUTKITUISTA

Diagnoosi	Esiintymiä	%
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	145	75,52 %
Silmämuutosten vakavuus, lievä	10	5,21 %
Distichiasis, todettu	5	2,60 %
Kortikaalinen katarakta, todettu	5	2,60 %
Lasiaisen rappeuma, todettu	4	2,08 %
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	4	2,08 %
Kaihin laajuus, lievä	3	1,56 %
Nukleaarinen katarakta, todettu	3	1,56 %
PPM, iris-iris, todettu	3	1,56 %

TAULUKKO 16. VUOSINA
2012–2021 SYNTYNEIDEN
PHALÈNEIDEN VIRALLISTEN
SILMÄTUTKIMUKSIEN
DIAGNOOSIT (VÄHINTÄÄN 2
ESIINTYMÄÄ)

Lähde: Jalostustietojärjestelmä
12.02..2023, Muokannut Terhi Tiainen

Phalènella eri vuosien välillä on enemmän vaihtelua reilusta 20 % aina reiluun 40 %. Tämän takia niillä ei niin selvästi ole näkyvillä nuorten koirien vähempää tutkimusaktiivisuutta. Tämä taas voi viitata siihen, että tuoreimpien sukupolvien koiria tullaan tutkituttamaan enemmän, mikäli tällä hetkellä nuoria tutkimattomia koiria viedään vanhemmiten tarkastukseen. Myös phalèneissa suurin osa tutkituista on saanut terveen tuloksen.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua.

Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujenkin surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen pupilliin.

Lähde: SKL Silmäsairstyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

PRA:ta sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Yhdistys suosittelee, että kaikki jalostukseen käytettävät yksilöt geenitestataan silmäpeilauksen lisäksi. Yhdistys ylläpitää nettisivuillaan listaa geenitestatuista koirista omistajien ilmoituksen perusteella. Lisäksi ylläpidetään listaa, jossa tulee esille kliinisesti PRA - diagnoosin saaneet sekä sen perusteella tiedossa olevat PRA - kantajat. Virallisissa silmätutkimuksissa vuosina 2018–2022 on todettu PRA yhdellä papillonilla.

PRA periytyy autosomaalisesti resessiivisesti eli väistävasti yhden geenin vaikutuksesta. Alla on taulukko, jossa on havainnollistettu genotyyppien todennäköistä laskennallista jakaumaa. Tulee huomioida, että jakauma kertoo ainoastaan tilastollisesta sairastumisriskistä. Pentueessa esiintyvää jakaumaa ei voida tarkasti ennustaa. Normaali-tulos tarkoittaa, että koira ei kanna perimässään ko. sairautta. Kantaja-tulos tarkoittaa, että koira kantaa perimässään yhtä sairautta-mutaatiota. Kantajageenin ei itse sairastu tältä osin, mutta voi siirtää mutaation jälkeläisiin. Altis -tulos tarkoittaa, että koira kantaa kahta sairasmutaatiota ja sillä on riski sairastua tähän sairauteen ja se siirtää mutaatiota jälkeläisiinsä.

ISÄ	EMÄ		
	Normaali	Kantaja	Altis
Normaali	100 % normaali	50 % normaali 50 % kantaja	100 % kantaja
Kantaja	50 % normaali 50 % kantaja	25 % normaali 50 % kantaja 25 % altis	50 % kantaja 50 % altis
Altis	100 % kantaja	50 % kantaja 50 % altis	100 % altis

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn. Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Lähde: SKL Silmäsairstaustyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

Virallisissa silmätutkimuksissa vuosina 2018–2022 on todettu katarakta viidellä papillonilla ja seitsemällä phalènella.

Distichiasis eli ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Lähde: SKL Silmäsairstaustyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

Atresia Punctae eli puutteellinen kyynelkanavan aukko

Synnynnäinen kehityshäiriö, jossa ala- ja / tai yläluomen kyynelkanavan aukko puuttuu tai on selvästi normaalia pienempi. Tyypillinen oire on normaalia runsaampi kyynelehtiminen. Atresia punctae -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Lähde: SKL Silmäsairstaustyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

Vitreous degeneraatio eli lasiaisen rappeuma

Lasiainen on normaalisti geelimäinen rakenne, jossa iän myötä hiljalleen tapahtuu vettymistä ja tiivistymien muodostumista. Sairautena rappeumaa pidetään silloin kun se tapahtuu epänormaalin nuorena ja nopeasti. Lasiaisvuoto tarkoittaa rappeutuneen lasiaisen vuotoa etukammioon.

Pitkälle edenneeseen rappeumaan voi liittyä mm. verkkokalvon irtoamisriski. Raja normaalin ja sairaalloisen rappeuman välillä on jossain määrin häilyvä eikä sairauden periytymismallia ole voitu vahvistaa. Sairaita yksilöitä voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen (kumppani mielellään terve).

Lähde: SKL Silmäsairstyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

PPM, iris-iris

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne "piiloutuvat" värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn. Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

Lähde: SKL Silmäsairstyöryhmä: Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, Päivitetty 9/2016

Silmäsairaudet

» PRA:ta sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. PRA:n kantaja on koira, jonka jommankumman vanhemman on todettu sairastavan PRA:ta. PRA - kantajageenistä koiraa voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen parituskumppanin kanssa.

» Muita perinnöllisiä silmäsairstyöryhmä: koiria ei tulisi käyttää jalostukseen ECVO:n ohjeistuksen mukaisesti.

» Mikäli urokselle on syntynyt kymmenen pentuetta, suositellaan sen silmiä kliinisesti tutkittavaksi 12 kk välein.

» PRA-DNA testattujen sekä kliinisesti tutkittujen PRA - sairaiden ja niiden perusteella sairauden kantajienlista löytyy yhdistyksen nettisivuilta osoitteesta:

<http://www.spphy.fi/papillonja-phalene/>

Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio)

Polvilumpioiden sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio voi aiheutua useasta erilaisesta rakenteellisesta viasta kuten polven telauran mataluudesta tai puuttumisesta, jolloin polvilumpiota paikoillaan pitävät jänteet päästävät polvilumpion herkästi pois normaalista asennosta. Polvilumpion asento ja sijoiltaanmenoherkkyys voidaan todeta eläinlääkärin tutkimuksessa. Virallinen polvitarkastus voidaan tehdä aikaisintaan yhden vuoden iässä. Alle kolmevuotiaalle koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Kolmevuotiaalle tai tätä vanhemmalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla (palpaatio) ja antaa lausunnon: 1- asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. 2- ja 3-asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan) ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). 4-asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika, joka on perinnöllinen. Patellaluksaatio voi siis pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen, siksi on suositus tutkia polvet myös myöhemmällä iällä. Patellaluksaatiotutkimus ei kerro koiran riskistä sairastua ristisideongelmaan.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

(Lähde: ELT Anu Lappalainen, Kennelliitto/Koiran terveys).

Yhdistys suositaa käyttämään jalostukseen vain tervepolvisia (0/0) koiria. Harkitusti voidaan terveen kanssa yhdistää 0/1 tai 1/0 diagnoosin saanut koira. Rakenneviat periytyvät polygeenisesti usean geenin välityksellä ja niiden ennaltaehkäisy jalostamalla on hidasta ja vaatii pitkäjänteistä työtä. Usein polvi luksoituu vasta jonkin äkillisen tapahtuman jälkeen. Tällöinkin perussy on useimmiten polven rakenteessa, vaikka puhutaan traumaattisesta patellaluksaatiosta.

» Polvilumpioluksaatio: Jalostukseen käytettävän koiran polvien tulisi olla terveet eli 0+0 Putnamin asteikolla. Hyväksyttäviä polvitutkimustuloksia ovat 0/0, 0/1 ja 1/0 kuitenkin siten, että yhdistelmän polvitutkimustulos yhteenlaskettuna on korkeintaan 1.

» Polvitutkimus: tutkimushetkellä koiran on oltava vähintään 12 kk:n ikäinen. Alle kolmevuotiaalle koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli kolmevuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

TAULUKKO 17. VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEIDEN PAPILLONIEN VIRALLISET POLVITUTKIMUKSET, MÄÄRÄT SUHTEESSA REKISTERÖINTEIHIN JA TULOSTEN OSUUS SUHTEESSA TUTKITTUJEN MÄÄRÄÄN

Vuosi	Syntyneitä	Tarkastettu kpl / %		0 kpl / %		1	2	3	4	operoitu
2012	239	71	30 %	58	82 %	8	4	1	0	0
2013	178	56	31 %	47	84 %	9	0	0	0	0
2014	228	63	28 %	53	84 %	3	5	2	0	0
2015	190	64	34 %	58	91 %	3	2	1	0	0
2016	171	67	39 %	54	81 %	7	3	2	0	1
2017	213	76	36 %	67	88 %	6	1	2	0	0
2018	197	71	36 %	62	87 %	3	5	1	0	0
2019	232	77	33 %	70	91 %	3	3	1	0	0
2020	191	50	26 %	47	94 %	2	0	1	0	0
2021	248	48	19 %	43	90 %	3	1	0	0	1
Yhteensä	2087	643	31 %	559	87 %	47	24	11	0	2
Prosenttia		30,8 %		86,9 %		7,3 %	3,7 %	1,7 %	0,0 %	0,3 %

TAULUKKO 18. VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEIDEN PHALÈNEIDEN VIRALLISET POLVITUTKIMUKSET, MÄÄRÄT SUHTEESSA REKISTERÖINTEIHIN JA TULOSTEN OSUUS SUHTEESSA TUTKITTUJEN MÄÄRÄÄN

Vuosi	Syntyneitä	Tarkastettuja kpl / %		0 kpl / %		1	2	3	4	operoitu
2012	86	19	22 %	16	84 %	1	1	1	0	0
2013	91	30	33 %	24	80 %	2	2	1	0	1
2014	77	25	32 %	20	80 %	3	2	0	0	0
2015	72	17	24 %	16	94 %	0	0	1	0	0
2016	50	16	32 %	12	75 %	2	1	1	0	0
2017	52	29	56 %	24	83 %	3	2	0	0	0
2018	31	6	19 %	6	100 %	0	0	0	0	0
2019	28	12	43 %	12	100 %	0	0	0	0	0
2020	65	19	29 %	17	89 %	0	2	0	0	0
2021	52	15	29 %	13	87 %	1	1	0	0	0
Yhteensä	604	188	31 %	160	85 %	12	11	4	0	1
Prosenttia		31,1 %		85,1 %		6,4 %	5,9 %	2,1 %	0,0 %	0,5 %

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 12.02.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Aiempaan JTO:n tarkkailujaksoon (vuosina 2008–2017 syntyneet) verrattuna tutkittujen koirien osuus on papillonien osalta hieman kasvanut (ed. tarkkailujaksolla 627 kpl, 27 %). Terve polvisten koirien (0/0) osuus on pysynyt suunnilleen samassa lukemassa (vrt. 548 kpl, 87,4 %). Tilastoissa tuloksen 2 saaneiden koirien osuus on pienentynyt (vrt. 26 kpl, 4,1 %) ja tuloksen 1 saaneiden kasvanut (vrt. 40 kpl, 6,4 %). Muiden asteiden saaneiden lausuntojen osuus on pysynyt suunnilleen samoissa lukemissa (vrt. aste 3: 12 kpl, 1,9 %, aste 4: 1 kpl, 0,0 % ja operoidut: 0 kpl, 0,0 %).

Aiempaan JTO:n tarkkailujaksoon (vuosina 2008–2017 syntyneet) verrattuna tutkittujen koirien osuus on phalèneiden osalta kasvanut (ed. tarkkailujaksolla 254 kpl, 26,3 %). Terve polvisten koirien (0/0) osuus on pysynyt suunnilleen samassa lukemassa (vrt. 217 kpl, 85,4 %). Tilastoissa tuloksen 1, 2 ja 3 saaneiden koirien osuus on pienentynyt (vrt. aste 1: 18 kpl, 7,1 %, aste 2: 10 kpl, 3,9 % ja aste 3: 8 kpl ja 3,1 %). Asteen 4 saaneiden lausuntojen ja operoitujen koirien osuus on pysynyt suunnilleen samoissa lukemissa (vrt. aste 4: 0 kpl, 0,0 % ja operoidut: 1 kpl, 0,4 %).

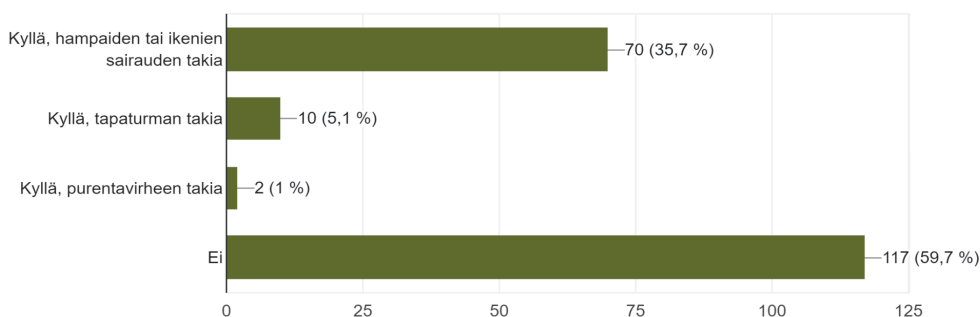
Hampaat ja purenta

Roduissa esiintyy purentavikaa ja hammaspuutoksia. Yleisimmät hammaspuutokset näkyvät osan tai kaikkien välihampaiden puuttumisena ja/tai koiralla ei ole kaikkia etuhampaita. Välihampaiden määrään tulisi jalostuksessa kiinnittää huomiota ja liian kapeita alaleukoja ei tule suosia, sillä riskinä ovat kulmahampaiden virheasennot. Vaikeassa yläpurennassa voivat alakulmahampaat painua kitalakeen, jolloin niitä voidaan joutua hiomaan tai katkaisemaan.

Alapurenta on yleensä vain kosmeettinen haitta eli koiraa itseään se ei normaalisti vaivaa. Pienistä leukaluista johtuen purentaongelmat ovat mahdollisia. Pennuilla on todettu jonkin verran ongelmia kulmahampaiden vaihtumisen kanssa. Yleensä maitohampaiden juuret ovat tällöin voimakkaat eikä pysyvä hammas irrota maitohammasta normaalisti. Vialla saattaa olla perinnöllinen tausta. Mikäli tiukassa olevaa maitohammasta ei poisteta ajoissa, seurauksena voi olla purentavirhe.

Aikuisilla koirilla ongelmana ovat hammaskivet, ientulehdukset ja hammasjuuripaiseet. Rotujen suuhygieniä ja hampaiden säännöllinen hoito on tästä syystä tärkeää. Koiraa, jolla on paha purentavika tai huomattavia hammaspuutoksia, ei tulisi käyttää jalostukseen, sillä hammaspuutokset koirilla ovat lähes aina perinnöllisiä.

Onko koiraltasi jouduttu poistamaan hampaita? (Voit valita useita)
196 vastausta

(vuoden 2022 kyselyn vastaukset hampaiden poistosta)

Roikkuvan kielen syndrooma

Jos koiralla on usein roikkuva kieli, saattaa kyseessä olla synnynnäinen vika. Tätä syndroomaa eli oireyhtymää tavataan useimmiten pienillä koiraroduilla. Roikkuva kieli voi aiheutua myös puuttuvista hampaista tai neurologisesta vaivasta. Koiran kieli saattaa kuivua ja siten vaatia hoitoa. Roikkuva kieli on alttiimpi myös paleltumille ja auringon polttamalle. Lievästi oireilevalla koiralla kielen pää on turtuneen näköinen ja kielen kärki näkyy ajoittain suun ulkopuolella suun ollessa kiinni. Koira reagoi vaihtelevasti kielen pään koskettamiseen. Rotumääritelmässä mainitaan hylkäävänä virheenä halvaantunut tai jatkuvasti näkyvä kieli. Kokonaan halvaantuneita kieliä esiintyy vain yksittäistapauksia.

Kasvainsairaudet

Roduissa on nartuilla todettu esiintyvän nisä-/maitorauhaskasvaimia. Hormonitoiminta voi vaikuttaa maitorauhaskasvainten kehittymiseen. Terveyskyselyssä kasvaimia oli diagnosoitu viidellä (5) koiralla. Jalostustietojärjestelmän mukaan kasvainsairaudet on merkitty kuolinsyyksi 76 papillonille (9,7%) ja 32 (10,9%) Phalénelle. Muutoin kasvaimet eivät ole roduissa kovin yleisiä.

Atopia, allergia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli).

Atooppista tai allergista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atooppikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista.

Lähde: Suomen Kennelliitto / Koiran terveys, kirjoittaja: ELL Nina Mahlanen

Atopiat ja allergiat ovat kohtalainen ongelma roduissa. Asia tulee huomioida, koska ne voivat aiheuttaa koiralle merkittävää haittaa. Allergiaa tai atopiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Muut tulehdussairaudet

Terveyskyselystä saatujen tietojen sekä jalostustoimikunnalla olevien tietojen mukaan papilloneilla ja phalèneilla yleisimmin esiintyviä tulehduksia ovat:

- silmä- ja korvatulehdukset
- eturauhas- ja virtsatietulehdukset

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä.

Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta. Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia.

Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Lähde: Suomen Kennelliiton nettisivut: kasvatus ja terveys/ koiran terveys, kirjoittaja: Eläinlääkäri Nina Mahlanen

Epilepsia voidaan jakaa kahteen eri tyyppiin. Toinen on hankittu sekundaarinen epilepsia, jonka taustalla voivat olla aineenvaihduntahäiriöt, trauma tai kasvaimet. Toinen muoto on primaari (=varsinainen) eli idiopaattinen epilepsia. Idiopaattisen epilepsian syytä ei tunneta ja kohtausten välillä koira on oireeton, eikä koirassa todeta mitään elimellisen sairauden merkkejä. Idiopaattiseen epilepsiaan ei ole parannuskeinoja, mutta lääkityksellä pystytään ehkäisemään kohtauksia. Idiopaattinen epilepsia on perinnöllinen sairaus, mutta tarkkaa periytymistapaa ei tunneta. Idiopaattisesta epilepsiasta ja muista syistä johtuvia kohtauksia on vaikea erottaa toisistaan oireiden tai esiintymistiheyden perusteella.

Jalostustietojärjestelmän mukaan seitsemälle (8) papillonille on ilmoitettu kuolinsyyksi epilepsia. Näillä koirilla on yhteisiä sukulinjoja. Phalèneiden osalta jalostustietojärjestelmään on ilmoitettu yksi epilepsiaan kuollut koira. Jalostustoimikunnalla on tiedossa kaksi koiraa, isä ja poika, joiden pohjalta arvellaan kyseessä olevan idiopaattinen epilepsia.

Epilepsian periytymistapaa ei tunneta tarkasti. Todennäköisesti sen periytymismekanismi on polygeeninen, jolloin sairauden syntyyn vaikuttaa joukko geenejä. Tämän vuoksi jalostukseen ei saa käyttää epilepsiaa sairastavaa koiraa. Koiraa, jonka jälkeläisellä tai sisaruksella on todettu epilepsia ei suositella jalostukseen. Riskilinjaja riskikoirien yhdistämistä tulisi välttää.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Sydänsairaudet

Noin 95 % koirien kaikista sydänvicioista on hankittuja (läppävika, sydänlihaksen rappeuma) ja vain 5 % on synnynnäisten epämuodostumien aiheuttamia. Hankitulla sydänvialla tarkoitetaan sairautta, joka ei ole ollut koirassa sen syntymähetkellä, vaan kehittyy myöhemmin koiran elämän aikana. Hankituista sydänvicioista 80 % on läppävikoja ja 20 % sydänlihaksen sairauksia.

Krooninen mitraaliläpän eli hiippaläpän vajaatoiminta on yleisin hankitun sydänvian muoto. Arvioidaan, että yli kolmasosa 10 vuotta vanhemmista koirista sairastaa sitä. Trikuspidaaliläpässä eli kolmiliuskaläpässä on usein samanaikaisesti muutoksia. Perinnöllinen kollageenin rappeutuminen ja amino-glykaanien kertyminen eteiskammio- ja läppä kudokseen ovat todennäköisiä syitä läppien vähittäiseen rappeutumiseen. Koiraa, jolla esiintyy muutoksia sydänläpissä, ei tule käyttää jalostukseen.

Lähde: Suomen Kennelliitto / ELL Nina Mahlanen

Läppävikaa esiintyy yleisesti pienikokoisilla koiraroduilla, myös papillonilla ja phalénella. Kuolinsyiksi on jalostustietokannan mukaan ilmoitettu sydänsairaus 43 papillonilla (5,4 %) ja 12 phalénella (3,9 %). Papillon ja phalène eivät ole erityisen alttiita sydänsairauksille. Asia tulee kuitenkin huomioida.

Terveyskyselyissä (kooste s. 28) raportoitiin vuonna 2004, 2015 sekä vuonna 2022 papilloneilla ja phalèneilla synnynnäisiä sydänvikoja. Lisäksi ilmeni iästä johtuvia sydänvaivoja.

Virtsakivet

Virtsakiviä on monta eri lajia koostumuksesta riippuen. Ne syntyvät ja kehittyvät eri tavoin. Virtsakivet muodostuvat yleensä rakkoon, harvemmin munuaisiin (rakko/munuauskivet). Kun kivet poistuvat rakosta virtsaputkeen, saattavat ne jäädä kiinni, jolloin voi syntyä hengenvaarallinen tilanne rakon tukkeutuessa ja jatkuvasti täytyessä. Kun virtsakivien poiston jälkeen selvitetään niiden laatu, voidaan yrittää ehkäistä niiden uudelleen syntymistä lääkkeillä, ruokavaliolla ja jopa liuotushoidoilla. Kivien muodostus on sidoksissa virtsarakon tulehdukseen ja myös sukuelimien tulehduksiin, kuten nartuilla emätin-kohtutulehduksiin ja uroksilla eturauhasen muutoksiin.

Lähde: Saki Paatsama, Terve ja sairas koira (Otava 2000)

Terveyskyselyssä 2022 virtsakivi diagnoosin oli saanut neljä (4) papillonilla ja yksi (1) phalène. Kuolinsyiksi virtsakivet/virtsakiteet on merkitty jalostustietojärjestelmän mukaan kolmelle (3) papillonille ja kahdelle (2) Phalénelle. Virtsakivien tiedetään olevan suhteellisen yleinen vaiva molemmissa roduissa. Taipumus saada virtsakiviä on ainakin osassa tapauksia perinnöllinen. Virtsakivien tarkemmasta tyypistä meillä ei ole tutkittua tietoa. Sairaita koiria ei suositella jalostukseen.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

Neuroaksonaalinen dystrofia (NAD)

Neuroaksonaalinen dystrofia eli NAD muodostaa joukon hermoston rappeumasairauksia, jossa hermosolut kuolevat ja niiden paikalle aivoihin tai selkäydinkanavaan (keskushermosto) muodostuu arpikudosta. Joillakin roduilla sairautta pidetään perinnöllisenä ja kirjallisuudessa kuvataan useita papillonpentueita, joissa sairautta on esiintynyt. Tauti on kuitenkin harvinainen eikä Suomessa ole esiintynyt tiettävästi yhtään tapausta. Oireina esiintyy pikkuaivoataksiaa ja hypermetriaa (liikkeiden koordinaation häiriöitä) sekä vapinaa. Oireet alkavat pennuilla tai nuorilla koirilla ja tauti etenee usein nopeasti. Sairauteen ei ole parannusta ja siitä kärsivät pennut joudutaan lopettamaan (Lähde: Neuroaxonal dystrophy in a litter of papillon pups. Franklin RJ, Jeffery ND, Ramsey IK. J Small Anim Pract. 1995)

NAD sairauteen on olemassa geenitesti. Sairautta pystytään välttämään geenitestaamalla jalostukseen käytettävät koirat. Kahta kantajaa ei tule yhdistää.

Muut sairaudet ja viat

Papilloneilla esiintyy jonkin verran napatyriä. Napatyriä pidetään perinnöllisenä vikana. Koiraa, jolla on napatyriä ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt:

TAULUKKO 19. SUOMEN KENNELLIITON KOIRATIE TOKANTAAN OMISTAJIEN ITSENSÄ ILMOITTAMAT KUOLINSYYT JA KOIRIEN ELINIKÄ, PAPILLONIT

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	12 vuotta 9 kuukautta	4
Hermostollinen sairaus	6 vuotta 2 kuukautta	14
Iho- ja korvasairaudet	8 vuotta 7 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	8 vuotta 10 kuukautta	4
Kadonnut	3 vuotta 10 kuukautta	3
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 3 kuukautta	81
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 4 kuukautta	24
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	12 vuotta 2 kuukautta	28
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 7 kuukautta	7
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 2 kuukautta	7
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 vuotta 0 kuukautta	10
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 7 kuukautta	45
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	4 vuotta 6 kuukautta	3
Petovahinko	9 vuotta 9 kuukautta	2
Selkäsairaus	8 vuotta 10 kuukautta	10
Silmäsairaus	11 vuotta 2 kuukautta	5
Sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 8 kuukautta	6
Sydänsairaus	11 vuotta 0 kuukautta	43
Synnytysvaikeus	1 vuotta 10 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 3 kuukautta	101
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 9 kuukautta	228
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 0 kuukautta	17
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 5 kuukautta	155
Kaikki yhteensä	10 vuotta 6 kuukautta	799

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 25.01.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Molemmilla roduilla kasvainsairauksista esiintyy eniten syöpää (papillonit 30 kpl ja phalènet 12 kpl) ja toiseksi eniten nisäkasvaimia (papillonit 12 kpl ja phalènet 7 kpl). Muita kasvainsairauksia oli papilloneilla 11 kpl ja phalèneilla 9 kpl. Maksan, munuaisten tai suoliston kasvaimia oli papilloneilla 10 kpl ja phalèneilla 6 kpl. Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvaimia oli papilloneilla 1 kpl ja phalèneilla 1 kpl. Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvaimia oli papilloneilla 4 kpl ja phalèneilla 0 kpl. Lymfoomia oli papilloneilla 3 kpl ja phalèneilla 0 kpl. Virtsarakonkasvaimia oli papilloneilla 1 kpl ja phalèneilla 0 kpl.

Sydänsairauksista syyksi on eniten ilmoitettu muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta (papillonit 24 kpl ja phalènet 7 kpl). Hermostollisessa sairaudessa on yleensä syyksi ilmoitettu epilepsia (papillonit 8 kpl ja phalènet 1 kpl). Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairauksissa on papilloneilla yleisin "virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus" (4 kpl, phalènet 2 kpl) ja phalèneilla yleisin kohtutulehdus (6 kpl, papillonit 3 kpl). Munuaisten vajaatoimintaa oli papilloneilla 3 kpl ja phalèneilla 2 kpl. Virtsakiviä tai kiteitä oli papilloneilla 3 kpl ja phalèneilla 2 kpl. Muu virtsatie- ja lisääntymiselinten sairautta oli papilloneilla 2 kpl ja phalèneilla 1 kpl. Papilloneilla oli myös 2 kpl virtsan pidätyskyvyttömyyttä, inkontinenssia.

Luusto- ja nivelsairauksista yleisin papilloneilla oli polvilumpion sijoiltaanmeno (4 kpl, phalènet 1 kpl) ja phalèneilla nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai kyynärnivelissä (2 kpl ja papillonit 0 kpl).

Selkäsairauksissa yleisin oli papilloneilla "selkäsairaus" (4 kpl, phalènet 2 kpl) ja välilevytyrä, "mäyräkoirahalvaus" (4 kpl, papillonit 3 kpl). Sekä spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen että takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina -oireyhtymä oli papilloneilla 1 kpl ja phalèneilla 0 kpl. Muita selkäsairauksia oli papilloneilla 1 kpl ja phalèneilla 2 kpl.

©Heidi Miikki

TAULUKKO 20. SUOMEN KENNELLIITON KOIRATIE TOKANTAAN OMISTAJIEN ITSENSÄ ILMOITTAMAT KUOLINSYYT JA KOIRIEN ELINIKÄ, PHALÈNET

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	5 vuotta 3 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	13 vuotta 1 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 4 kuukautta	35
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 4 kuukautta	14
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 1 kuukautta	23
Luusto- ja nivelsairaus	11 vuotta 0 kuukautta	4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	11 vuotta 0 kuukautta	7
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 7 kuukautta	28
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	5 vuotta 8 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 0 kuukautta	8
Silmäsairaus	9 vuotta 5 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	6 vuotta 1 kuukautta	5
Sydänsairaus	11 vuotta 1 kuukautta	12
Synnytysvaikeus	4 vuotta 7 kuukautta	2
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 1 kuukautta	26
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 9 kuukautta	77
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 7 kuukautta	13
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 0 kuukautta	47
Kaikki yhteensä	10 vuotta 7 kuukautta	305

Papillonien yleisimmät kuolinsyyt

Taulukosta 22 nähdään, että selvästi yleisin kuolinsyy oli vanhuus (luonnollinen tai lopetus) (228 kpl, 12 vuotta 9 kuukautta). Toiseksi yleisimmin kuolinsyytä ei ollut ilmoitettu (155 kpl, 10 vuotta 5 kuukautta). Kolmantena oli taas tapaturma tai liikennevahinko (101 kpl, 6 vuotta 3 kuukautta). Diagnosoiduista kuolinsyistä yleisin olivat kasvainsairaudet syöpä (81 kpl, 9 vuotta 7 kuukautta). Yleisiä kuolinsyitä (yli 5 % ilmoitetuista kuolinsyistä) olivat myös muu sairaus, jota ei ole listalla (45 kpl) ja sydänsairaus (43 kpl). Lisäksi yli 10 kpl oli kuolinsyitä: lopetus ilman sairauden diagnosointia (28 kpl), kuollut ilman sairauden diagnosointia (24 kpl), virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus (17 kpl) ja hermostollinen sairaus (14 kpl).

Phalèneiden yleisimmät kuolinsyyt

Taulukosta 23 nähdään, että selvästi yleisin kuolinsyy oli vanhuus (luonnollinen tai lopetus) (77 kpl, 13 vuotta 9 kuukautta). Toiseksi yleisimmin kuolinsyytä ei ollut ilmoitettu (47 kpl, 10 vuotta 0 kuukautta). Diagnosoiduista kuolinsyistä yleisin olivat kasvainsairaudet syöpä (81 kpl, 9 vuotta 7 kuukautta). Yleisiä kuolinsyitä (yli 5 % ilmoitetuista kuolinsyistä) olivat myös muu sairaus, jota ei ole listalla (28 kpl), tapaturma tai liikennevahinko (26 kpl), lopetus ilman sairauden diagnosointia (23 kpl) ja kuollut ilman sairauden diagnosointia (14 kpl). Lisäksi yli 10 kpl oli kuolinsyitä: virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus (13 kpl) ja sydänsairaus (12 kpl).

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko papilloneilla on alle 3 pentua ja phalèneilla alle 3 pentua (laskennallinen keskiarvo vuonna 2022 papilloneilla oli 2,7 pentua ja phalèneilla 2,8 pentua / pentue).

Astumisvaikeudet

Astumisvaikeudet ovat harvinaisia. Papillon ja phalène ovat pääsääntöisesti hyväviettisiä ja fyysisesti soveltuvia luonnolliseen astumiseen. Uroksissa löytyy jonkin verran yli-innokkaita astujia.

Tiinehtymisvaikeudet

Papillon ja phalène tiinehtyvät yleensä hyvin.

Synnytysongelmat

Pääasiassa synnytykset sujuvat hyvin. Joissakin tapauksissa syntyvien pentujen suuri koko, pentujen virheasennot tai polttoheikkoudet ovat aiheuttaneet synnytysvaikeuksia.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pääasiassa emän vaistot toimivat normaalilla tavalla ja pentujen hoitaminen sujuu ongelmitta.

Pentukuolleisuus

Roduissamme esiintyy jonkin verran pentukuolleisuutta.

Synnyttäiset viat ja epämuodostumat

Roduissa esiintyy kivesvikaisuutta. Myös nartut voivat kantaa perimässään kivesvikaisuutta. Roduissa esiintyy myös napatyriä ja häntämutkia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Roduissa esiintyy jonkin verran ulkonevia tai voimakkaasti vuotavia silmiä. Koon voimakkaat muutokset altistavat synnytysvaikeuksille. Liian pienikokoisilla nartuilla lantio voi olla ahdas. Kääpiöitymisestä johtuva pentujen voimakas pyöreäkalloisuus voi altistaa synnytysvaikeuksille ja neurologisille sairauksille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä Keskeisimmät ongelmakohdat

Osa sairauksista tai vioista eivät haittaa koiran jokapäiväistä elämää. Tällaisia voivat olla esimerkiksi lievät purentaviat ja häntämutkat. Rodut ovat alttiita suun ja ikenien sairauksille, esimerkiksi hammaskivelle ja parodontiitille. Polvilumpion sijoiltaan menoa sekä vakavia silmänsairauksia pyritään vastustamaan PEVISA:n vaatimien kliinisten tutkimusten avulla, sekä saatavilla olevilla geenitesteillä. Roduissa esiintyy synnytysvaikeuksia.

Ongelmien mahdollisia syitä

Koirien jalostuskäytössä tulee huomioida koirien ikä ja jälkeläismäärä. Moni sairaus ilmenee vasta vanhemmalla iällä, joten etenkin urosten osalta tulisi suosia iäkkäämpien, terveeksi todettujen yksilöiden käyttöä. Jalostuksessa tulisi suosia PEVISA-ehdot täyttäviä terveitä koiria pitkäikäisistä suvuista. Rodulle päteviä geenitestejä tulisi hyödyntää enemmän jalostuksessa.

Jalostukseen käytettävien narttujen kokoon tulee kiinnittää huomiota. Suurikokoiset pennut aiheuttavat joskus synnytysvaikeuksia, joten liian pienikokoisia narttuja ei tule käyttää jalostukseen. Jalostukseen käytettävien koirien koon tulee kuitenkin pysyä rotumääritelmän sallimissa rajoissa.

©Laura Lintenhofer

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Papillon ja phalène (epagneul nain continental)

Ranskalais-belgialainen rotu

(hyväksytty: FCI 17.9.1990, käänös SKL-FKK 26.7.1994)

Yleisvaikutelma: Tyylikäs pieni pitkäkarvainen spanieli, joka on rakenteeltaan normaali ja sopusuhtainen. Kuono kohtuullisen pitkä ja kalloa lyhyempi. Olemus eloisa, viehkeä, mutta kuitenkin vahva. Ylväästi vapain, tyylikkään liikkein liikkuva. Runko hieman säkäkorkeutta pitempi. Pituus mitataan olkanivelestä istuinluun kärkeen. Korkeus = säkäkorkeus.

Pää: Runkoon nähden sopusuhtainen, kuitenkin suhteellisesti kevyempi ja lyhyempi kuin isoilla ja keskikokoisilla spanieleilla.

Kallo: Kallo ei saa olla liian pyöreä sivuilta eikä edestä katsottuna. Joskus kallon keskellä on näkyvissä vähäinen otsauurre. Suoran kuononselän ja kallon liittymäkohdassa on melko korostunut otsapenger. Kookkaimmilla koirilla otsapenger on vähäisempi, mutta kuitenkin selvä. Hyvin pienillä koirilla se on selvästi erottuva, muttei koskaan jyrkkä.

Kirsu: Pieni, musta, pyöreä ja päältä hieman litteä.

Kuono: Siro, kalloa lyhyempi, kirsua kohti kapeneva eikä liian kovera sivuilta. Se ei saa olla pysty.

Huulet: Hyvin pigmentoituneet, ohuet ja tiiviit.

Purenta: Hampaat melko vahvat, tasaisessa rivissä. Leikkaava purenta.

Kieli: Ei saa olla näkyvissä. Kielen jatkuva näkyminen tai ulostuleminen siitäkin huolimatta, että sitä koskettaa kerran sormella, on virhe.

Silmät: Melko suuret, selvästi avonaiset, leveän mantelin muotoiset, eivät ulkonevat.

Silmät ovat melko alas sijoittuneet. Silmien sisäkulmat sijaitsevat otsan ja kuonon liittymäkohdassa. Ne ovat väriltään tummat, hyvin ilmeikkäät. Luomet ovat hyvin pigmentoituneet.

Korvat: Melko ohuet, mutta jäykähköt. Olipa kyse pystyistä tai riippuvista korvista, rusto ei saa päättyä pitkään ja heikkoon kärkeen käsin tunnusteltaessa. Korvat sijaitsevat kallon takaosassa, riittävän kaukana toisistaan niin, että kallon hieman kaareva muoto näkyy.

Riippukorvaista muunnosta kutsutaan phalèneksi.

Riippuvat, mutta kuitenkin melko liikkuvat korvat ovat sijoittuneet korkealle selvästi silmälinjan yläpuolelle. Niitä verhoaa laineikas karva, joka saattaa kasvaa erittäin pitkäksi. Tämä antaa koiralle soman ulkonäön. Pystykorvaista muunnosta kutsutaan papilloniksi.

Korvat ovat kiinnittyneet korkealle. Korvalehti on hyvin avoin ja korvat vinoasentoiset siten, että korvalehden sisäkulma muodostaa lähes 45 asteen kulman kallon ylälinjaan nähden. Missään tapauksessa korvat eivät saa olla asennoltaan pystyssä suoraan ylöspäin kuten pystykorvilla, mikä on paha virhe. Korvalehden sisäpuolta verhoaa hieno laineikas karva ja pisimmät karvat ulottuvat hieman korvan reunan yli. Ulkopinnalla sen sijaan on pitkää karvaa, joka muodostaa runsaasti korvan reunojen yli ulottuvat hapsut.

Näiden kahden muunnoksen risteytyksen seurauksena esiintyy usein puolipystyjä, kärjistään taittuneita korvia. Tämä korvien sekamuoto on paha virhe.

Kaula: Keskimittainen. Niska hieman kaareva.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Runko Selkälinja: Ei liian lyhyt, köyry eikä notko, mutta se ei myöskään saa olla suora.

Lanne: Vankka, hieman kaareva.

Rinta: Leveä, melko syvä. Rinnan ympärysmittan kahden takimmaisesta kylkiluusta kohdalta tulee olla sama kuin säkäkorkeus. Kylkiluut ovat hyvin kaareutuneet.

Vatsaviiva: Hieman nouseva.

Häntä: Melko korkealle kiinnittynyt, pitkähäkky, runsashapsuinen ja huiskumainen.

Koiran ollessa valppaana se kantaa häntäänsä selkälinjan yläpuolella kaarella.

Hännän kärki saa hipaista selkää, mutta häntä ei saa koskaan kiertyä rullalle eikä maata litteänä selän päällä.

Raajat: Raajat ovat suorat ja kevytrakenteiset, mutta lujat. Koira ei saa vaikuttaa ilmavalta. Edestä ja takaa katsottuna raajat ovat yhdensuuntaiset.

Eturaajat: Lapa ja olkavarsi ovat hyvin kehittyneet ja samanpituiset. Niiden välinen kulmaus on normaali ja ne ovat tiiviisti rungonmyötäiset. Raajat ovat suorat ja kevytrakenteiset, mutta lujat. Koira ei saa vaikuttaa ilmavalta. Sivulta katsottuna välikämmmen on joustava.

Takaraajat: Kintereet ovat normaalisti kulmautuneet.

Käpälät: Melko pitkät ns. jäniksenkäpälät, päkiät hyvin maassa. Kynnet vahvat, mieluummin mustat, vaaleammat ruskea ja valkoturkkisilla (valkoiset kynnet valkoisilla tai valkoraajaisilla koirilla eivät ole virhe, jos koira on muuten hyvin pigmentoitunut). Varpaat ovat jäntevät ja niissä on vahvat päkiät. Varpaiden välissä käpälän yli ulottuvat, hienon karvan muodostamat hapsut, joiden vuoksi käpälä vaikuttaa pitemmältä kuin se todellisuudessa on.

Liikkeet: Liikkuu ylopeästi. Käynti vapaata, luontevaa ja tyylikästä.

Karvapeite: Pohjavillaton karvapeite on runsas, kiiltävä ja laineikas (ei kihara).

Karva ei ole pehmeää, vaan pikemminkin melko lujaa ja silkinkiiltävää, pinnanmyötäistä, melko hienoa ja hieman taipuisaa. Karvapeite muistuttaa pienten englantilaisten spanieleiden karvapeitettä, mutta on selvästi erilainen kuin kiinanpalatsikoiralla eikä se saa muistuttaa pystykorvan turkkia. Karva on lyhyttä kasvoissa, kuonossa, raajojen etupuolella ja kintereiden alapuolella. Se on keskipitkää rungossa ja pitenee kaulassa muodostaen hyvin aaltoilevan kauluksen ja rintaan ulottuvan röyhelön. Pitkä karva muodostaa hapsut korviin ja eturaajojen takaosaan sekä reisien takaosaan nk. housut. Varpaiden välissä voi olla hieman varpaiden kärjen yli ulottuvia ohuita hapsuja. Ne eivät kuitenkaan saa tehdä käpälästä raskaan näköistä, vaan päinvastoin siromman hieman pidentämällä sitä.

Ohje: Hyväkuntoinen turkki on 7,5 cm pitkää sään kohdalla ja 15 cm hännän hapsuissa.

Väri: Kaikki värit ovat sallittuja, kunhan pohjaväri on valkoinen. Rungossa ja raajoissa valkoisen on oltava vallitseva väri. Päässä on toivottavaa valkoinen väri siten, että se muodostaa piirron. Valkoinen merkki pään alaosassa on sallittu, mutta valkoinen väri päässä ei saa olla vallitsevana. Joka tapauksessa huulien, silmäluomien ja etenkin kirsun tulee olla pigmentoituneet.

Koko: Säkäkorkeus noin 28 cm.

Paino: Kaksi luokkaa:

1. Urokset ja nartut alle 2,5 kg

2. Urokset 2,5–4,5 kg, Nartut 2,5–5 kg

Vähimmäispaino 1,5 kg

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Virheet: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- » Litteä tai omenanmuotoinen ja kupera kallo kuten pienillä englantilaisilla spanieleilla.
- » Liian loiva tai liian korostunut otsapenger.
- » Muun värinen kuin musta kirsu
- » Kyömy tai kovera kuononselkä.
- » Silmäluomien tai huulien pigmentin puute.
- » Ylä- ja etenkin alapurenta ovat vältettäviä virheitä.
- » Pienet, hyvin pyöreät, ulkonevat tai vaaleat silmät; valkoisen näkyminen silmissä, kun koiraa katsoo suoraan edestäpäin.
- » Köyry- tai notkoselkä
- » Kiertynyt häntä. Selän päällä makaava häntä. Kyljelle putoava häntä (kysymys on häntäluusta eikä hapsuista, jotka laskeutuvat kyljelle).
- » Käyrät eturaajat.
- » Kyhmyinen ranne.
- » Heikko takaosa
- » Takaa katsottuna ulkokierteiset polvet tai kintereet.
- » Yksin- tai kaksinkertaiset takaraajoissa ovat ei-toivotut ja ne ovat kauneusvirhe. Niiden poistaminen on siis suositeltavaa (Huom. Suomessa typistyskielto)
- » Sisä- tai ulkokierteiset käpälät.
- » Kynnet, jotka eivät kosketa maata.
- » Niukka, pehmeä tai ilmava karvapeite. Pystyssä kasvava, suora tai villava karva. Pohjavilla (mikä osoittaa risteytystä pystykorvan kanssa).

Hylkäävät virheet:

- » Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- » Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- » Vaaleanpunainen tai vaaleanpunalaikullinen kirsu
- » Ylä- tai alapurenta siinä määrin, että etu- hampaat eivät enää kosketa toisiaan.
- » Halvaantunut tai jatkuvasti näkyvä kieli.

Huom. Uroksilla tulee olla kaksi ulkonäöltään normaalia kivistä, jotka ovat kokonaan laskeutuneet kivespussiin.

©Krista Lehto

©Suvi Huovinen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

TAULUKKO 21. VUOSITTAISET NÄYTTELYKÄYNNIT, PAPILLON

Papillonit, tapahtumavuosi

Syntymävuosi	Rekisteröity (myös tuonnit)	Näyttelytulokset Yht.	ERI %	EH %	H %	T %	EVA %	HYL %
2013	172	821	76 %	21 %	2 %	0 %	0 %	0 %
2014	218	799	76 %	21 %	2 %	0 %	1 %	0 %
2015	217	866	76 %	20 %	4 %	0 %	0 %	1 %
2016	160	736	79 %	17 %	3 %	0 %	1 %	0 %
2017	219	759	75 %	20 %	3 %	0 %	1 %	0 %
2018	200	834	80 %	17 %	2 %	0 %	0 %	0 %
2019	231	806	78 %	18 %	3 %	0 %	0 %	0 %
2020	203	179	73 %	20 %	6 %	0 %	1 %	1 %
2021	239	401	74 %	20 %	5 %	0 %	0 %	0 %
2022	213	986	74 %	22 %	3 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	2072	7187	76 %	20 %	3 %	0 %	0 %	0 %

Lähde: Kennelliiton jalostustietojärjestelmä. Koonnut Suvi Huovinen 25.1.2023

Tilastojen valossa Suomen papillonit ovat korkeatasoisia. Näyttelyissä ERI:n ja EH:n saaneiden koirien määrä on vuositasolla pysynyt suunnilleen samoissa lukemissa. H:n saaneiden koirien määrä on hieman lisääntynyt viime vuosien aikana. T-HYL arvosanan saaneiden koirien määrä on ollut laskussa viime vuosina.

Näyttelykäynnit ovat olleet aktiivisia, ja selkeästi nousseet vuosi vuodelta. Tilastossa on hyvä ottaa huomioon Korona Pandemia vuodet 2020 ja 2021, jolloin näyttelyitä ei ole voitu järjestää normaalia määrää, joka näkyy tilastossa jyrkkänä notkahduksena näyttelykäynneissä. Eniten näyttelykäynntejä tarkastelujaksolla on heti koronapandemian jälkeisenä vuonna 2022

TAULUKKO 22. VUOSITTAISET NÄYTTELYKÄYNNIT, PHALÉNE

Phalënet, tapahtumavuosi

Syntymävuosi	Rekisteröity (myös tuonnit)	Näyttelytulokset Yht.	ERI %	EH %	H %	T %	EVA %	HYL %
2013	84	451	77 %	18 %	4 %	0 %	0 %	0 %
2014	87	460	80 %	18 %	2 %	0 %	0 %	0 %
2015	84	485	81 %	15 %	4 %	0 %	0 %	0 %
2016	43	375	79 %	16 %	4 %	0 %	0 %	1 %
2017	41	313	80 %	16 %	3 %	0 %	0 %	1 %
2018	51	277	79 %	17 %	3 %	0 %	0 %	1 %
2019	31	326	82 %	15 %	2 %	0 %	0 %	0 %
2020	54	71	79 %	20 %	1 %	0 %	0 %	0 %
2021	60	160	71 %	24 %	2 %	1 %	1 %	1 %
2022	35	376	81 %	15 %	2 %	1 %	1 %	0 %
Yhteensä	570	3330	79 %	17 %	3 %	0 %	0 %	0 %

Lähde: Kennelliiton jalostustietojärjestelmä. Koonnut Suvi Huovinen 26.1.2023

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Phalèneiden taso on tilastojen valossa ollut nousussa. ERI:n tai EH:n saaneiden koirien määrä on lisääntynyt ja H:n saaneiden koirien määrä on vähentynyt. Viimevuosina phalèneilla on kuitenkin myös lisääntynyt T-HYL arvosanan saaneiden koirien määrä. Phalèneiden näyttelykäynnit ovat tarkastelujaksolla ollut kohtuullisen jyrkässä laskussa vuoteen 2019 asti, jolloin näyttelykäynnit hieman lisääntyivät edellisvuoteen nähden. Koronavuodet 2020-2021 aiheuttivat syvän notkahduksen näyttelykäyntien määrään, kun tapahtumia ei voitu järjestää. Koronan jälkeisenä vuonna 2022 phalèneiden näyttelykäynnit ovat palanneet samalle tasolle, kuin ennen koronaa, mutta eivät kuitenkaan yllä samoihin määriin, joita näyttelyissä on käynyt vuosina 2013-2015, jotka ovat olleet tarkastelujakson aikana eniten koiria näyttelyihin keränneet vuodet.

Koiranäyttelyarvioinnit

» Mikäli uros tai narttu on saanut virallisessa näyttelyssä laatuarvostelussa hylätty eikä palkintosijan syy ilmene arvostelusta, tulee sen osallistua jalostustarkastukseen ennen kuin sitä voidaan käyttää jalostukseen.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Yhdistys on järjestänyt jalostustarkastuksen viimeksi 20.10.2018. Tarkastuksissa on arvioitu keskimäärin kymmenen koiraa. Jatkossa ulkomuodon ja käyttäytymisen jalostustarkastuksia pyritään tekemään kerran vuodessa. Tarkastus suoritetaan jalostustarkastuslomakkeen (Liite 4.) mukaisesti. Yksi kappale annetaan koiran omistajalle toisen lomakkeista jäädessä yhdistykselle. Käyttäytymisen jalostustarkastus suoritetaan sille asetettujen ohjeiden mukaisesti.

©Suvi Huovinen

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Papillonin ja phalènen tulisi olla vankkaluustoisia olematta silti olemukseltaan raskaita. Rodut ovat vauhdikkaita, vilkkaita ja kykeneviä verraten pitkäkestoisiin suorituksiin. Rotujen ominaispiirteisiin kuuluva jäntevyys tekee niistä hyviä hyppääjiä.

Rotumääritelmä määrittelee niiden säkäkorkeudeksi noin 28 cm.

Ihannekorkeutta selkeästi suuremmat tai pienemmät yksilöt ovat vähentyneet. Yleisesti ottaen koirien koot ovat kuitenkin pienentyneet. Mittasuhteet tulisi säilyttää oikeanlaisena rungon pituuden ollessa hieman sen korkeutta pidempi. Korvien asento määrittää rotumuunnoksen ja se on ulkomuodollisesti merkittävä seikka.

Papillonin korvien tulee olla mahdollisimman suuret ja korvan kärjen tulee olla pyöristynyt. Korvien ihanneasento on 45 astetta pään pystysuorasta keskiviivasta. Korvissa tulee olla hapsut. Phalènen korvat ovat muutoin samanlaiset kuin papillonilla mutta ne ovat niiden tyvestä taittuneet. Phalènen korvat eivät saa olla tiiviisti päämyötäiset vaan sijoittuneet niin että ”käsi mahtuu väliin”. Osalla phalèneista korvat ovat liian pienet ja hapsuttomat. Papilloneilla esiintyy turhan pehmeitä ja raskaita korvia. Myös teräväkärkisiä, pieniä ja liian ylös asettuneita korvia tavataan.

Papillonien ja phalèneiden rotumääritelmä on sama korvien asentoa lukuun ottamatta. Phalènet ovat rotutyypiltään hiljalleen saavuttamassa papillonien tason sillä ne ovat aiempaa tasakokoisempia. Lisäksi phalèneiden turkinlaatu on parantunut. Runsaan karvapeitteen tulisi olla pohjavillatonta, laskeutuvaa ja laineikasta. Se ei saisi olla pehmeää, ilmavaa eikä myöskään pystyssä kasvavaa, karkeaa, suoraa tai villavaa.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Papillonin ja phalènen pään tulisi olla runkoon nähden sopusuhtainen. Kallo-osa ei saisi olla liian pyöreä. Leukojen tulisi olla riittävän leveät ja vahvat jotta täydelliselle hampaistolle on riittävästi tilaa. Kapealeukaisilla koirilla purentaongelmat ovat yleisempiä. Osalla koirista lanneosa on turhan pitkä ja tällöin ne antavat itsestään matalan vaikutelman. Osa koirista alittaa tai ylittää rodun ihannekoon merkittävästi.

Ongelmien mahdollisia syitä

Koon pienentyessä pyöreäkalloisten koirien on osuus kasvanut. Näillä koirilla on usein lyhyt kuono-osa. Tämä altistaa erilaisille purentaongelmille.

Poikkeuksellisen pienten tai suurten pentujen kysyntä. Tietynlaisten koirien, esimerkiksi isojen ja näyttävien yksilöiden suosiminen koiranäyttelyissä.

5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi Edellisen Jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloaika oli 2019–2023.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Käytetyimpien papillon urosten kohdalla on huomioitavaa, että yhdellä koiralla terveystutkimukset puuttuvat kokonaan silmien osalta ja usealla on puutteita jalostusohjeen näyttelytulosten osalta. Phalène uroksissa terveystiedoiltaan täysin puutteelliset koirat ovat ulkomaisia uroksia, joille ei ole jalostustietojärjestelmään kirjattu terveystuloksia. Lisäksi listalla on yhdeltä kotimaisella uroksella puuttuvat silmätutkimus tulokset ja tällä on myös 1/1 polvet. Lisäksi yhdellä uroksella on todettu katarakta.

Koska tutkimustietoa terveyden osalta on ensimmäisen ja toisen polven jälkeläisistä vähän, johtopäätöksiä on tältä osin vaikea tehdä. Tilanne on sama phalène urosten osalta.

TAULUKKO 23: VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEISTÄ UROKSISTA ENITEN KÄYTETTYJEN UROSTEN OMAT TERVEYSTUTKIMUSTULOKSET

	Uros	Syntymävuosi	Polvet	Silmät	Näyttely
1	STRIDSMARKENS NIGHT RIDER	2017	0/0 (yli 3v)	12/21 Puutteellinen kyynelkanavan aukko : todettu	Ok
2	SILJANS MARVELES CONNECTION	2016	1/0 (yli 3v)	1/21 Ok	vajaa
3	SILJANS MY CUPE OF TEA	2018	0/0 (alle 3v)	5/21 Ok	Ei
4	SILJANS BOSS HUGO CONNECTION	2012	0/0 (yli 3v)	1/14 Ok	vajaa
5	RED GHOST'S LEX'S MY MAY BOY	2017	0/0 (yli 3v)	9/22 Ok	Ok
6	SHOW ELVERAS LEXUS	2016	0/0 (yli 3v)	9/19 Ok	Ok
7	MINYMO MACK THE KNIFE	2013	0/0 (yli 3v)	4/10 Ok	Ok
8	LINDATORPS QANTROU	2013	0/0 (yli 3v)	3/22 Ok	Ok
9	GOLDEN THING'S TREASURE ISLAND	2013	0/0 (yli 3v)	10/19 Ok	Ok
10	IRON MAN PERLOWY RAJ	2016	0/0 (yli 3v)	11/22 Ok	Ok
11	MAR-LINI FELI	2016	0/0 (alle 3v)	4/17 Ok	ei
12	PONGAION PONDABUDENS DE COGAION	2017	0/0 (yli 3v)	1/23 Ok	Ok
13	MIMI CHILL'S PORTHOS TO TRES CHERIE	2021	0/0 (alle 3v)	2/22 Ok	ei
14	SILJANS PORSHE CONNECTION	2013	0/0 (yli 3v)	4/20 Ok	vajaa
15	GIORDANO STAR ANCYDA	2019	0/0 (alle 3v)	11/20 Ok	Ok
16	DARFIL WAY TO GO	2014	0/0 (yli 3v)	8/22 Ok (12/17 Kort. katarakta epäily)	Ok
17	MINYMO MR BOJANGLES	2013	0/0 (alle 3v)	9/15 Ok	Ok
18	SILJANS STAINLESS STEEL CONNECTION	2017	0/0 (alle 3v)	ei tutkittu	ei
19	FURIOSO VOM SCHWABENHOF	2013	0/0 (yli 3v)	6/21 Ok	Ok
20	NADSELL WHITE GOLD	2017	0/0 (yli 3v)	10/22 Ok	Ok

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

TAULUKKO 24. VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEISTÄ UROKSISTA ENITEN KÄYTETTYJEN UROSTEN JÄLKELÄISTEN TERVEYSTUTKIMUSTULOKSET, PAPILLON

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	STRIDSMARKENS NIGHT RIDER	2017	14	47	10	14	15	2	32 %	13 %	14	0	30 %	0 %
2	SILJANS MARVELS CONNECTION	2016	19	42	3	41	11	2	26 %	18 %	11	1	26 %	9 %
3	SILJANS MY CUPE OF TEA	2018	14	40	0	0	4	2	10 %	50 %	1	0	2 %	*
4	SILJANS BOSS HUGO CONNECTION	2012	15	35	0	4	2	0	6 %	*	1	1	3 %	*
5	RED GHOST'S LEX'S MY MAY BOY	2017	12	32	6	0	7	0	22 %	0 %	4	0	12 %	0 %
6	SHOW ELVERAS LEXUS	2016	9	32	0	39	9	1	28 %	11 %	7	0	22 %	0 %
7	MINYMO MACK THE KNIFE	2013	10	27	0	27	10	2	37 %	20 %	10	0	37 %	0 %
8	LINDATORPS QANTROU	2013	7	26	0	19	4	0	15 %	0 %	4	0	15 %	0 %
9	GOLDEN THING'S TREASURE ISLAND	2013	8	25	0	22	11	0	44 %	0 %	10	1	40 %	10 %
10	IRON MAN PERLOWY RAJ	2016	8	24	0	10	9	0	38 %	0 %	6	3	25 %	50 %
11	MAR-LINI FELI	2016	7	23	0	10	3	0	13 %	0 %	3	0	13 %	0 %
12	PONGAION PONDABUDENS DE COGAION	2017	7	23	5	6	3	0	13 %	0 %	3	1	13 %	33 %
13	MIMI CHILL'S PORTHOS TO TRES CHERIE	2021	8	22	22	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
14	SILJANS PORSHE CONNECTION	2013	8	22	0	4	4	1	18 %	25 %	4	0	18 %	0 %
15	GIORDANO STAR ANCYDA	2019	7	21	10	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16	DARFIL WAY TO GO	2014	8	20	0	34	8	0	40 %	0 %	7	2	35 %	29 %
17	MINYMO MR BOJANGLES	2013	5	20	0	10	4	0	20 %	0 %	2	0	10 %	0 %
18	SILJANS STAINLESS STEEL CONNECTION	2017	6	20	0	12	3	1	15 %	33 %	3	2	15 %	67 %
19	FURIOSO VOM SCHWABENHOF	2013	7	20	6	16	8	0	40 %	0 %	8	0	40 %	0 %
20	NADSHHELL WHITE GOLD	2017	9	20	6	0	2	1	10 %	50 %	1	0	5 %	*

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 21.02.2023, Muokannut Terhi Tiainen

TAULUKKO 25. VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEISTÄ UROKSISTA ENITEN KÄYTETTYJEN UROSTEN OMAT TERVEYSTUTKIMUSTULOKSET, PHALÈNE

	Uros	Synt. vuosi	Polvet	Silmät	Näyttely
1	NOBLE NADIRS FA ZHOU	2018	0/0 (yli 3v)	2/21 Ok	Ok
2	POLAR WINGS SPECTRE	2015	0/0 (yli 3v)	10/20 Ok	Ok
3	VINDZORAS TAURAPILIS	2012	0/0 (yli 3v)	11/19 Ok	Ok
4	SILKY TOUCHS ROBERTINO	2013	0/0 (yli 3v)	1/16 Ok	Ok
5	ROMANCE VIVE VANETTE	2012	0/0 (yli 3v)	6/21 Ok	Ok
6	SILJANS ARIA ELEGANTE CONNECTION	2012	0/0 (yli 3v)	5/18 Ok	Ok
7	JARAMBO TOMERA TAUSKI	2017	0/0 (yli 3v)	10/20 Ok	Ok
8	DOLLBABIES DENI DREAM OF DESTINY	2015	ei	ei tutkittu	ei
9	MIRRAMISS PERFECT STORM	2014	0/0 (yli 3v)	6/20 Ok	ei
10	WILPERIINAN LEIJONAMIELI	2017	0/0 (yli 3v)	3/21 Ok	Ok
11	KIIKURIN CALVIN	2013	0/0 (yli 3v)	7/21 Ok	Ok
12	LEAD-STAR'S FREY FRERICK	2013	0/0 (yli 3v)	5/19 Ok	Ok
13	CHAPLIN LINE'S SON OF OLIVER	2015	0/0 (yli 3v)	5/22 Ok	Ok
14	DOLLBABIES BETO BLISS OF LIGHT	2014	0/0 (yli 3v)	1/20 Kortikaalinen katarakta : todettu Posterior polaarinen katarakta : todettu	Ok
15	SILKY TOUCHS ENJOY LIKE I DO	2019	0/0 (alle 3v)	2/22 Ok	Ok
16	PUPPYROOS DOBBI	2012	0/0 (alle 3v)	11/13 Ok	ei
17	NOBLE NADIRS BERLIOZ	2015	ei	ei tutkittu	vajaa
18	DREAMING WAY'S ROYAL SPARK	2013	0/0 (yli 3v)	2/21 Ok	Ok
19	ANGELLUCK'S UP TO ULRİK	2014	1/1 (yli 3v)	ei tutkittu	ei
20	THINGUMMY'S SO FUNNY APRIL JOKE	2017	0/0 (yli 3v)	12/20 Ok	Ok

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 21.02.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

TAULUKKO 26. VUOSINA 2012–2021 SYNTYNEISTÄ UROKSISTA ENITEN KÄYTETTYJEN UROSTEN JÄLKELÄISTEN TERVEYSTUTKIMUSTULOKSET, PHALÈNE

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	NOBLE NADIRS FA ZHOU	2018	9	28	3	16	13	4	46 %	31 %	13	1	46 %	8 %
2	POLAR WINGS SPECTRE	2015	7	26	0	5	6	0	23 %	0 %	6	1	23 %	17 %
3	VINDZORAS TAURAPILIS	2012	8	20	0	23	9	2	45 %	22 %	7	1	35 %	14 %
4	SILKY TOUCHS ROBERTINO	2013	4	16	0	4	2	1	12 %	50 %	1	0	6 %	*
5	ROMANCE VIVE VANETTE	2012	6	16	0	29	8	3	50 %	38 %	7	0	44 %	0 %
6	SILJANS ARIA ELEGANTE CONNECTION	2012	4	15	0	14	4	1	27 %	25 %	4	2	27 %	50 %
7	JARAMBO TOMERA TAUSKI	2017	4	15	10	0	1	0	7 %	*	1	0	7 %	*
8	DOLLBABIES DENI DREAM OF DESTINY	2015	3	11	0	0	2	0	18 %	0 %	2	0	18 %	0 %
9	MIRRAMISS PERFECT STORM	2014	5	11	0	17	5	0	45 %	0 %	6	1	55 %	17 %
10	WILPERIINAN LEIJONAMIELI	2017	3	11	0	4	2	0	18 %	0 %	1	0	9 %	*
11	KIIKURIN CALVIN	2013	2	9	4	19	2	0	22 %	0 %	2	0	22 %	0 %
12	LEAD-STAR'S FREY FRERICK	2013	2	8	0	0	4	1	50 %	25 %	2	0	25 %	0 %
13	CHAPLIN LINE'S SON OF OLIVER	2015	2	8	0	3	2	0	25 %	0 %	2	0	25 %	0 %
14	DOLLBABIES BETO BLISS OF LIGHT	2014	3	6	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
15	SILKY TOUCHS ENJOY LIKE I DO	2019	2	6	6	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16	PUPPYROOS DOBBI	2012	3	5	0	10	2	1	40 %	50 %	2	0	40 %	0 %
17	NOBLE NADIRS BERLIOZ	2015	2	5	0	36	3	0	60 %	0 %	3	0	60 %	0 %
18	DREAMING WAY'S ROYAL SPARK	2013	2	4	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
19	ANGELLUCK'S UP TO ULRİK	2014	1	4	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
20	THINGUMMY'S SO FUNNY APRIL JOKE	2017	2	4	0	0	2	0	50 %	0 %	1	0	25 %	0 %

Lähde: Jalostustietojärjestelmä 21.02.2023, Muokannut Terhi Tiainen

SUOMEN PAPILLON- JA PHALËNEYHDISTYS

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Kauden 2019-2023 aikana koiria terveys tutkittiin aiempaa enemmän. JTO on ohjannut jalostusta valistuksen ja tehtyjen toimenpiteiden avulla myönteiseen suuntaan.

Rotujen terveystilannetta pyrittiin edistämään liittämällä rodut PEVISA-ohjelmaan. Rodun jalostuspohjaa on onnistuttu laajentamaan, erityisesti rotumuunnosristeytys poikkeusmenettelyn avulla, sillä se antaa kasvattajille enemmän valinnanvaraa jalostusyksilöitä valittaessa.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Polvi- ja silmätarkastettujen koirien määrän lisääminen	Yleinen valistaminen, PEVISA-ohjelma	Polvi- ja silmätarkastettujen koirien määrä lisääntyi
Pyrkimys pitää jalostuspohja mahdollisimman laajana	Suositetaan eri yksilöiden jalostuskäyttöä ja vältetään uusintayhdistelmiä. Rotumuunnosristeytys	Jalostuspohja on säilynyt verrattain laajana ja uusintayhdistelmiä tehdään vähän
Pyrkimys edistää papillonin ja phalënen terveyttä	Yleinen valistaminen perinnöllisten sairauksien ennaltaehkäisystä. Suositus geenitesteihin	Toteutunut
Pyrkimys säilyttää papillonin ja phalënen rodunomainen luonne	Luonteen ihanneprofiilin laadinta käyttäytymisen jalostustarkastusta varten sekä yleinen valistaminen	Luonteet ovat säilyneet rodunomaisina. Käyttäytymisen ihanneprofiili on laadittu. Koiria on käynyt vain vähän käyttäytymistä ja luonnetta mittaavissa testeissä
Ylläpitää papillonin ja phalënen rodunomaista ulkomuotoa. Vähentää värivirheellisten määrä.	Suosittelua osallistumaan näyttelyihin ja/tai jalostustarkastuksiin.	Yksi jalostustarkastus järjestetty. Erikoisnäyttely järjestetty vuosittain, poikkeuksena korona vuodet 2020 ja 2021 jolloin myös näyttelyiden muuten nousussa olleet osallistujamäärät romahtivat. Värivirheellisten määrää vähentämiseksi ei tehty toimia.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Roduille laadittuja jalostusohjeistuksia ja JTO:ta noudatetaan vaihtelevasti eikä tarkkaa tilastointia niiden noudattamisesta ole. PEVISA-ohjelman myötä kasvattajien on täytynyt seurata tarkemmin laadittuja ohjeistuksia, tämä ohjaa jalostusta oikeaan suuntaan. Kun koiria tutkittiin enemmän, jalostuksesta on suljettu tarkemmin pois koirat, jotka eivät ole ohjeistusten ja suositusten mukaisia.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Jalostussuositusten ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

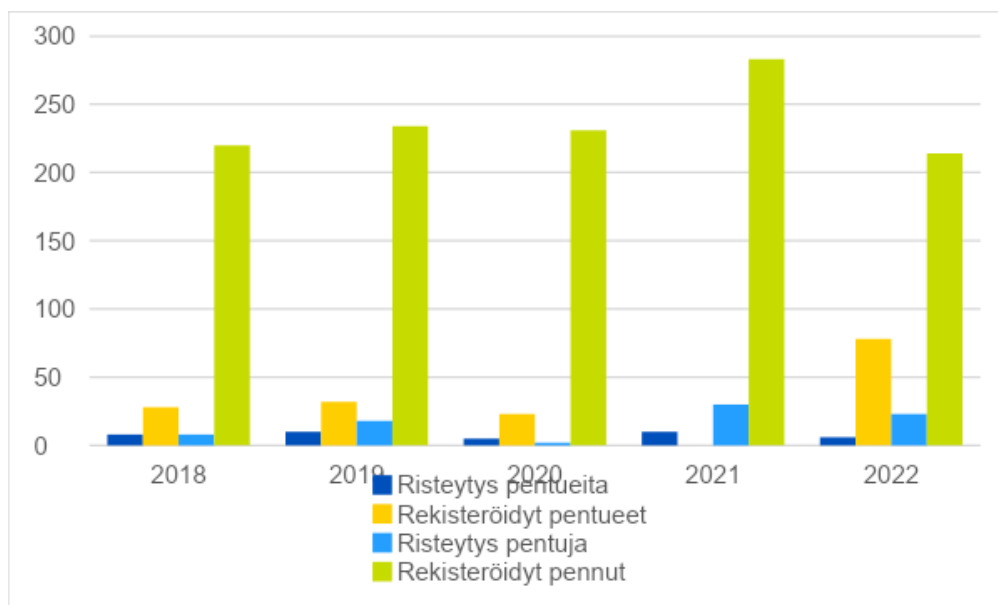
Jalostusohjeistusta päivitetään jatkuvasti ajantasalle. Yhdistys seuraa PEVISA:n vaikutusta rodun jalostukseen. Geenitesteillä todennettavien sairauksien kantajien käyttö sallitaan perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi.

Rotumuunnosristeytys

Yhdistys anoi vuonna 2017 Suomen kennelliitolta poikkeuslupamenettelyä, joka sallisi muunnosten välisen risteyttämisen ja niiden pentueiden rekisteröimisen.

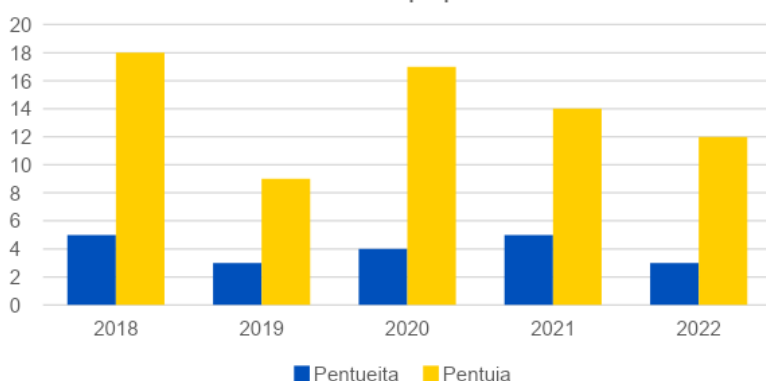
Poikkeuslupamenettelyä haettiin viideksi vuodeksi, ja siihen haettiin myöhemmin vuonna 2022 jatkoa. Muunnosten väliset risteytykset hyväksyvä poikkeusmenettely on nyt voimassa toistaiseksi. Muunnosten välisestä risteytyksestä syntyneet pennut rekisteröidään samaan rotuun emänsä kanssa, ja niitä voidaan tarpeen vaatiessa siirtää rodusta toiseen. *Rotuyhdistys seuraa rotumuunnosristeytyksiä.*

Rotumuunnosristeytykset suhteessa kokonaismäärään

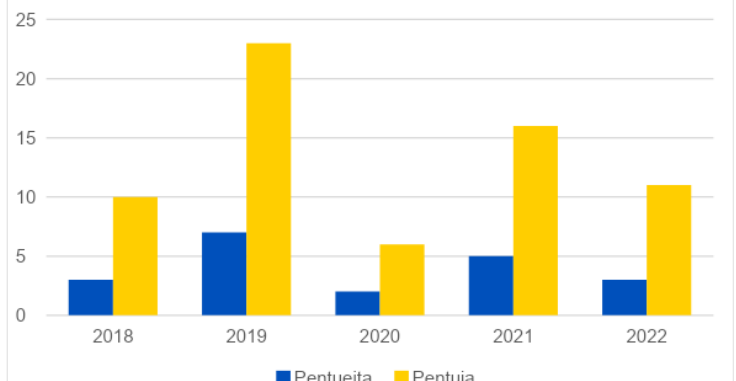

Rotumuunnosristeytys pentueet emän mukaan

Phalene - papillon

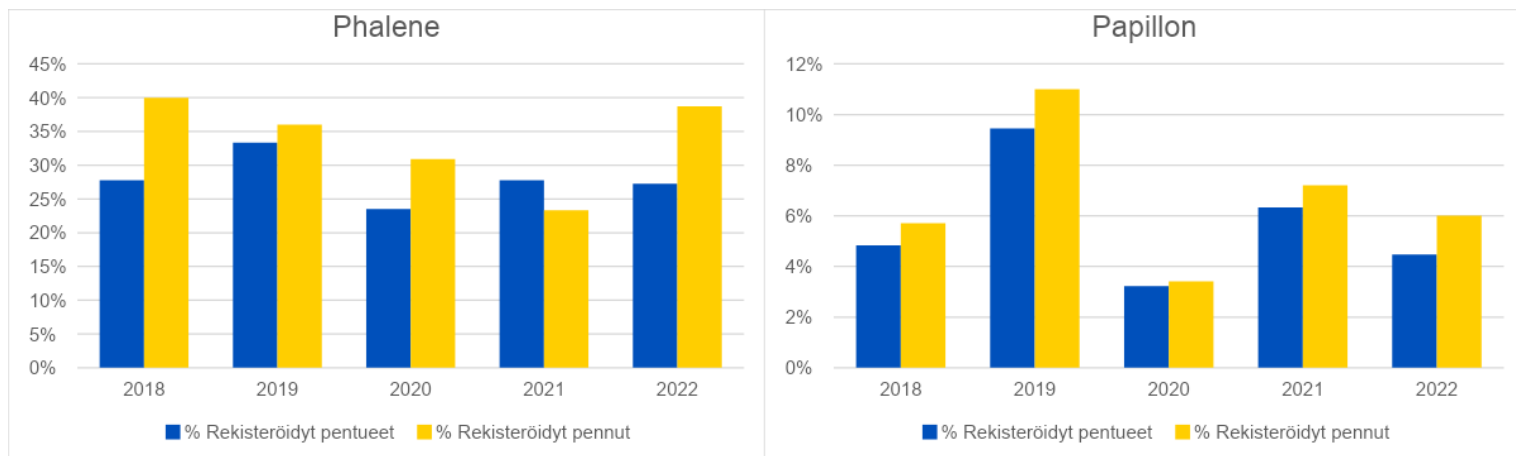
Papillon - phalene

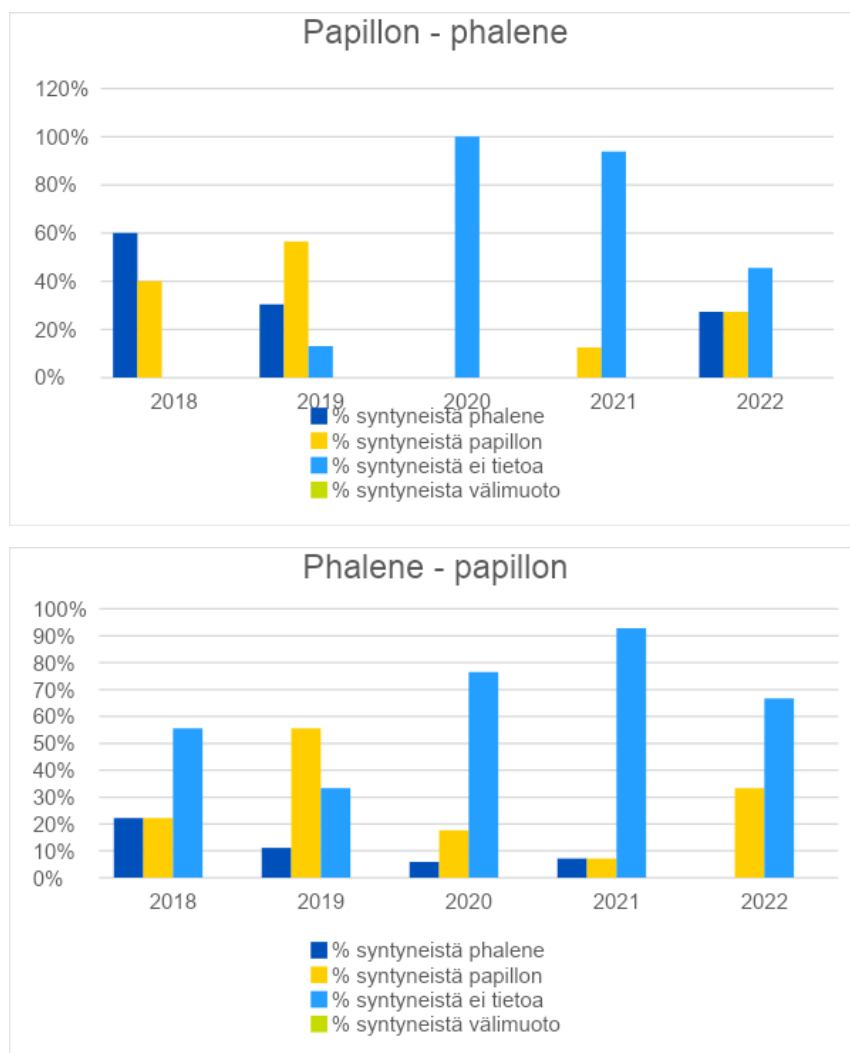

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

Rotumuunnosristeytysten osuus kaikista rekisteröidyistä pentueista ja pennuista

Rotumuunnosristeytyksiin syntyneiden pentujen korvien asennot

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 JALOSTUKSEN TAVOITTEET

Jalostuspohja

- Tavoitteena on laajentaa jalostuspohjaa parantamalla isä / emä suhdetta molemmissa roduissa, erityisesti papilloneilla. Phaléneiden osalta suhde pyritään pitämään tasaisen lähellä arvoa 1
- Jalostuspohjan laajuutta seurataan vuosittain hyödyntäen Suomen Kennelliiton jalostustilastoja
- Pyritään tuomaan esille potentiaalisia jalostusuroksia, ylläpitämällä jalostusuroslistaa

Luonne ja käyttöominaisuudet

Rotujen luonteen rodunomaisuutta tulee vaalia, niiden tulisi olla iloisia, toimeliaita, ystävällisiä ja tasapainoisia. Jalostukseen ei saa käyttää arkoja tai aggressiivisia koiria. Luonteen arvioimiseksi suositellaan käytettäväksi puolueetonta ja vertailukelpoista menetelmää kuten käyttäytymisen jalostustarkastusta, MH-luonnekuvausta tai luonnetestiä.

- Kannustetaan jäsenistöä osallistumaan luonnetta ja käyttäytymistä mittaviin testeihin koirien kanssa
- Tuomareiden valistaminen luonteen osalta erikoiskoulutuksissa
- Kartoitetaan rotujen luonteita jäsenistölle tehtävillä kyselyillä

Terveys ja lisääntyminen

Pyrkimyksenä on lisätä virallisesti terveystarkastettujen koirien määrää molemmissa roduissa. Rodut kuuluvat PEVISA-ohjelmaan. Rodut lisääntyvät yleensä ongelmitta.

- Järjestetään rodun harrastajille matalan kynnyksen terveys- ja jalostustarkastuksia
- Kartoitetaan rotujen terveyttä jäsenistölle tehtävillä kyselyillä
- Yhteenvetojen, tilastojen ja kerätyn tiedon jakaminen jäsenistön nähtäville
- Geenitestattujen koirien julkisen tuloslistan ylläpito
- PEVISA-ehtojen toteutumisen seuraaminen
- Tavoitteena saada mahdollisimman monesta yhdistelmästä rotujärjestön jalostusohjesäännön täyttäviä

Ulkomuoto

- Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää rodut rotumääritelmän mukaisina pieninä, vilkkaina, terveinä ja pitkäikäisinä seurakoirina
- Koiranomistajia kannustetaan osallistumaan koiriensa kanssa näyttelyyn ja/tai jalostustarkastukseen
- Ulkomuototuomareiden osaamisen syventäminen, erikoiskoulutusten tarjoaminen
- Rotujen harrastajien valistaminen oikeanlaisesta ulkomuodosta
- Jalostuksessa on pyrittävä kasvattamaan rotumääritelmän mukaisia ihannekokoisia koiria
- Jaetaan tietoa niistä terveysriskeistä, mitä liian pieni tai suuri koko voi aiheuttaa

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Suomen Papillon- ja Phalèneyhdistys ry:n tavoitteena on säilyttää molemmat rodut rotumääritelmän mukaisena. Pyrkimyksenä on edistää niiden terveyttä ja pitkäikäisyyttä, rodunomaista luonnetta sekä perimän monimuotoisuutta.

Rotujärjestö laatii ja päivittää jalostusohjesääntöä. Voimassa oleva versio löytyy yhdistyksen nettisivuilta: <https://www.spphy.fi/jalostus/jalostusohjesaanto/>

Jalostuksessa huomioitavia asioita:

- » Jalostukseen käytettävällä uroksella ja nartulla tulisi olla aikaisintaan vuoden ikäisenä tehty ja astutushetkellä korkeintaan kaksi vuotta vanha virallinen silmätutkimustulos.
- » Koiraa, jolla on todettu PRA tai perinnöllinen kaihi ei tule käyttää jalostukseen. Lisäksi noudatetaan ECVO:n (European College of Veterinary Ophthalmologists) sekä Suomen Kennelliiton suosituksia.
- » PRA geenitestissä kantaja- tuloksen saanut voidaan yhdistää normaali - tuloksen saaneen kanssa. Koira on PRA-kantaja, jos sen jompikumpi vanhempi on diagnosoitu PRA-sairaaksi.
- » Jalostukseen käytettävällä uroksella ja nartulla tulee olla aikaisintaan vuoden ikäisenä tehty ja astutushetkellä voimassa oleva virallinen polvitutkimustulos.
- » Jos pentueessa esiintyy perinnöllisiä sairauksia tai vikoja kuten polvilumpion sijoiltaanmenoa, silmänsairauksia (esim. PRA, HC, RD), ylä- tai alapurentaa / hammaspuutoksia, koukkuhäntäisyyttä, kivespuutoksia tai luonnevikoja, tulisi niistä ilmoittaa jalostustoimikunnalle eikä samaa yhdistelmää suositella uusittavaksi.
- » Jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentin tulisi olla alle 6,25 % laskettuna viiden sukupolven mukaan.
- » Uusintayhdistelmien tekoa tulee harkita tarkoin.
- » Arkaa tai aggressiivista koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen.
- » Täydellinen hampaisto sekä riittävän leveät leuat ovat toivottavat.
- » Ei suositella käytettävän jalostukseen yksilöitä, joiden sisäsiisteyteen oppiminen on erityisen vaikeaa.
- » Nartulla tulee olla vähintään kaksi kertaa laatuarvostelun erittäin hyvä palkinto kahdelta eri tuomarilta virallisesta näyttelystä. Vaihtoehtoisesti sen tulee olla saanut jalostustarkastuksessa maininta, suositellaan tai suositellaan ehdoin jalostukseen.
- » Uroksen tulee saada vähintään kolme kertaa laatuarvostelun erittäin hyvä kolmelta eri tuomarilta virallisesta näyttelystä. Vaihtoehtoisesti sen tulee saada yksi laatuarvostelu erittäin hyvä näyttelystä ja jalostustarkastuksessa maininta suositellaan tai suositellaan ehdoin jalostukseen.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa (Papillon) roduissa 2–3 % ja pienilukuisissa (Phaléne) 5% suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin.

Papilloneja on rekisteröity vuosina 2019–2022 yhteensä 887 kpl eli 2–3 % määrä tarkoittaa 18–53 jälkeläistä.

Phaléneita on rekisteröity vuosina 2019–2022 yhteensä 181 kpl eli 5 % määrä tarkoittaa 9 jälkeläistä.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestö tukee jalostusta tiedotuksen ja neuvonnan kautta. Rodun koirien ominaisuuksista, ongelmista, terveys- ja käyttötuloksista sekä jälkeläisistä kerätään jatkuvasti tietoa. Kerättyä dataa jaetaan edelleen rodun harrastajille jalostuksen tavoiteohjelmassa, rotulehdessä sekä rotuyhdistyksen nettisivuilla. Jalostustarkastuksilla pyritään keräämään tietoja myös niistä koirista, jotka eivät muutoin ole saaneet arvostelua ulkomuodostaan tai luonteestaan.

Rotujärjestö ylläpitää kasvattaja- ja uroslistaa. Listoille pääsemistä varten on asetettu tietyt kriteerit.

Yhteydenottamista ja neuvojen kysymistä suositellaan matalalla kynnyksellä. Kannustamme rotujen harrastajia toimimaan yhteistyössä. Rotujärjestön luottamushenkilöt toimivat esimerkkinä ja pyrkivät avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen kasvatustyössään.

Kasvatusta ja pentujen rekisteröimistä koskevat säännöt ja määräykset löytyvät [koirarekisteriohjeesta](#).

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Vahvuudet ("sisäiset")	Heikkoudet ("sisäiset")
• Suomessa suhteellisen terve kanta • kanta verraten yhtenäistä ja ulkomuodoltaan korkeatasoista • viisas, oppivainen ja sopeutuvainen rotu • monipuolinen seura- ja harrastuskoira • rotumuunnosristeytysten mahdollisuus • geenipoolin laajentuminen rodusta toiseen - siirtojen kautta • käytettävissä kansainvälisiä yhteyksiä • terveystilastointia jo vuosien ajalta • aktiivinen rotujärjestö, joka järjestää erilaisia tapahtumia ja koulutuksia • jäsenlehti sekä rotutiedote • toimiva nettisivusto	• jalostukseen käytettävien koirien vähyys ja harvalukuiset kasvattajat • perinnöllisten sairauksien yleistyminen • kaupalliset kasvattajat • tuontikoirien taustoista ja sukujen terveydestä on vaikea saada tietoja
Mahdollisuudet ("ulkoiset")	Uhat ("ulkoiset")
• kasvattajien kansainvälinen yhteistyö • pienten rotujen suosio on kasvussa • terveystietojen julkisuus Koiranetissä • geenitestien, luustokuvien ja muiden tarkastusten yleistyminen • siirrot rodusta toiseen • rotumuunnosristeytykset monimuotoisuuden lisäämiseksi • tiedonsaanti on nopeaa • kannastamme löytyy potentiaalisia jalostuseläimiä myös kotikoirista sekä rodusta toiseen siirretyistä yksilöistä • PEVISA-ohjelma ohjaa rotua terveempään suuntaan • luonteet ovat säilyneet rodunomaisina • yhtenäinen rotutyyppejä edesauttaa jalostusta • aloittelevat, nuoret kasvattajat ovat voimavara	• uudet perinnölliset sairaudet • yleistyneet perinnölliset sairaudet • ulkomuotokeskeinen jalostaminen • pentutehtailu ja rekisteröimättömät koirat • samansukuisten koirien jalostuskäyttö • rotumuunnosristeytyksistä saattaa syntyä koiria, joiden korvat eivät ole selkeästi kummankaan muunnoksen mukaiset • yksittäisten jalostuskoirien runsas käyttö

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Vuosittainen tehtävä tai projekti
2024	Erikoisnäyttely Ulkomuototuomareiden koulutus, syksy Joukkoterveystarkastus Jalostustarkastus Vuosittaisten jalostustilastoiden julkaiseminen jäsenlehdessä Muut mahdolliset koulutustilaisuudet kasvattajille ja harrastajille
2025	Erikoisnäyttely Ulkomuototuomareiden koulutus, syksy Joukkoterveystarkastus Jalostustarkastus Vuosittaisten jalostustilastoiden julkaiseminen jäsenlehdessä Muut mahdolliset koulutustilaisuudet kasvattajille ja harrastajille
2026	Erikoisnäyttely Ulkomuototuomareiden koulutus, syksy Terveyskysely sähköisessä muodossa yhdistyksen sivuille Joukkoterveystarkastus Jalostustarkastus Vuosittaisten jalostustilastoiden julkaiseminen jäsenlehdessä Muut mahdolliset koulutustilaisuudet kasvattajille ja harrastajille
2027	Erikoisnäyttely Ulkomuototuomareiden koulutus, syksy Käyttätymiskysely sähköisessä muodossa yhdistyksen sivuille Joukkoterveystarkastus Jalostustarkastus Vuosittaisten jalostustilastoiden julkaiseminen jäsenlehdessä Muut mahdolliset koulutustilaisuudet kasvattajille ja harrastajille
2028	Erikoisnäyttely Ulkomuototuomareiden koulutus, syksy Joukkoterveystarkastus Jalostustarkastus Vuosittaisten jalostustilastoiden julkaiseminen jäsenlehdessä Muut mahdolliset koulutustilaisuudet kasvattajille ja harrastajille

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

JTO:n toteutumista seurataan vuosittain sekä jalostusohjeistusta päivitetään tarpeen mukaan, kun saadaan uutta tietoa ja tutkimustuloksia. Rotujärjestö huomioi JTO:n tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

PEVISA:n vaikutuksia seurataan ja muutostarpeisiin reagoidaan tarvittaessa. Jalostustoimikunta seuraa ja tilastoi vuosittain terveystutkittuja koiria. Tilastoja julkaistaan rotulehdessä sekä yhdistyksen sivuilla.

SUOMEN PAPILLON- JA PHALÈNEYHDISTYS

7. Lähteet

1. Papillon och Phalène, Suzanne Tamm
2. Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä
3. MyDogDNA, Genoscooper Oy
4. Rotujärjestön terveystarkastus 2014 ja 2015
5. ELT Anu Lappalainen, Kennelliitto / Koiran terveys
6. ELL Nina Mahlanen, Kennelliitto / Koiran terveys
7. MMT Katariina Mäki, Kennelliitto / Koiran terveys
8. Terve ja sairas koira (Otava 2000), Saki Paatsama,
9. Neuroaxonal dystrophy in a litter of papillon pups . Franklin RJ, Jeffery ND, Ramsey IK. J Small Anim Pract. 1995
10. ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists)
11. Terveys- ja jalostustoimikunnan teettämät terveys- ja luonnekyselyt 2022

8. Liitteet

1. Rotumääritelmän tulkinta
2. Jalostusohjeistus
3. Jalostustarkastuksen käyttäytymisen ihanneprofiili

Työryhmä:

Laura Lintenhofer

Suvi Huovinen

Terhi Tiainen

Tuija Hietala

Heidi Miikki

Riitta Talvela

Edellisen JTO:n työryhmä, jonka tekemää pohjaa käytetty:

Kaija Kelorita

Mikaela Lindqvist

Miia Luukkainen

Tanja Paasio

Heidi Rentola

©Laura Lintenhofer

